

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 12. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947 MÁRCIUS 20.
5707 ADAR 28.

Válasz egy levélre

Irta: Stöckler Lajos

A Magyar Cionista Szövetségtől 1947 március 11-i keltevel a következő levelet kaptam:

Elnök Úr!

A magyarországi zsidóság borzalmas tragédiája után mindazok, akik egyéni fájdalmaik és veszteségeik ellenére sem veszítették el közösségi érdekeiket a megmaradt zsidóság sorsa iránt, — legfontosabb feladatuknak tekintették a szétadatulaknak tekintették a szétbontott és oly szörnyen megélt pártizott zsidók megmentését, lelki és fizikai talpraállítását. A deportálásból megmentettek felkutatása és hazahozatala, a megmaradtak szociális megsegítése, az elpusztult közösségi intézmények újjáépítése, a meghalt zsidó élet vérkeringésének megindítása volt a leg sürgetőbb teendő. A cionisták, akik az üldöztetés szörnyű hónapjaiban a legtöbbet tették és a legsúlyosabb áldozatokat vállalták pusztulásra ítélt testvéreik megmentése érdekében, a felszabadulás után az első voltak, akik a zsidó közösség helyeire maradtak és minden tőlük telhető kezdeményező szerepet vállaltak a megmaradt magyarországi zsidóság megmentésének és talpraállításának hatalmas munkájában. Ebben a küzdelemben munkában találkoztak azokkal a zsidó vezető férfakkal — közöttük Elnök Úrral is — akik az üldöztetés idején szintén példás önfeláldozással állottak a zsidó közösség szolgálatában és akik a felszabadulás után ugyancsak első kötelességüknek érezték az elesett magyarországi zsidóság felmentését.

A cionisták és a zsidóság vezetői a zsidó sorsért érzett közös felelősségtudattól vezérelve, közös erővel láttak hozzá a mentés és újjáépítés hatalmas munkájához. Összinte testvéri együttműködéssel teremteték

újra a magyarországi zsidóság legnagyobb közösségének, a Pesti Izr. Hitközségnek szervezeti és intézményeit és alapozták meg a szociális segítséget, valamint a szellemi és kulturális újjáépítés munkáját. Ugyanilyen zavartalan és érintetlen volt az együttműködés a világ zsidóságának közös problémáiban, különösen a megmaradt európai zsidók és az egész világ zsidóságának életkérdésévé vált Erec Jisráel ügyében.

A felszabadítás óta két év telt el. A megmaradt magyarországi zsidóság megmentésének és a zsidó közösség újjáépítésének elsődleges munkája befejeződött. Az átmeneti idő után a stabilitás új korszaka következik, amelyben a demokratikus új világrend szellemének megfelelően kell a zsidó közösség szerveit és intézményeit felépíteni és a zsidóság helyzetének és életérdekeinek világos felismerésével kell a zsidó jövő új, szilárd alapjait megvetni.

Sajnálatlaltal kellett megállapítanunk, hogy ebben a kérdésben a cionisták és Elnök Úr között nem áll fenn az a teljes egyetértés, amely az eddigi együttműködést lehetővé tette.

Meggyőződésünk, hogy a magyarországi zsidóság helyzetének történelmi társadalmi és az érdekeinek és a zsidó közösségnek minden más nemzsidó szemponttól és befolyástól független, gerinces és feltétel nélküli érvényesítése, — a mi érdekeink szerint senkilyen vonatkozásban nem ellenkezik az igazi demokrácia célkitűzéseivel, — az egyedüli lehetőség a zsidó jövő szilárd alapjainak biztosítása.

Meggyőződésünk, hogy az el-

mult rendszer zsidó életének kizárólagosan u. n. felekezeti beállítottsága és a zsidóság régi vezetői részéről, a kívülről megnyilvánuló kívánságok szerinti respektálása nagy mértékben hozzájárult a magyarországi zsidóság tragédiájához. Ezen módszereknek — bár az új adottságokhoz hasonló, de a régiól lényegében el nem térő — alkalmazása a zsidóság új katasztrófáját készíti elő.

Meggyőződésünk, hogy az új, veszedelmes műveket öltő asszimilációs irányzat a zsidóság fennmaradását veszélyezteti. A zsidóság haladó szellemi rétegében elsősorban a zsidó népi gondolat és a zsidóság pozitív tartalmának felismerése és megvalósítása az egyedüli szilárd biztosíték a zsidó közösségi élet fennmaradására. A cionista szempontok fokozott érvényesítése a zsidó közösséget minden vonatkozásban, ezért a zsidóság létének és szellemi tartalmának fennmaradását szolgálja. Pájdalommal látjuk, hogy ezekben a kérdésekben közöttünk és Elnök Úr között súlyos elvi elhatárolások állnak fenn, sőt az utóbbi hónapokban olyan tendenciát látunk érvényesülni, amely a cionista szempontokat mindenképp háttérbe szorítani kívánja.

Megkíséreltük ezen elvi elhatárolásokat áthidalni és ennek kapcsán gyakorlati kifogásainkat és kívánságainkat közösen tárgyalások útján érvényesíteni. Az az alár-

közés és — a cionistákkal szemben mindenkor hangzatosabb loyális, valamint a demokrácia alapvető követelményeivel ellenkező — autokratikus merevség, amellyel Elnök Úr előterjesztéseinket fogadta, — ezen igyekezetünket megnehezítette.

Ezért, amikor a Pesti Izr. Hitközség külsőben álló választásai az elkövetkező — a magyarországi zsidóság szempontjából sorsdöntő — öt esztendőre határozzák meg a zsidó közösség ügyeinek irányítását, — az a történelmi súly felelősség, amelyet a zsidó jövő, az egész világ zsidósága és a magyarországi zsidóságnak velünk együttlévő tömegei iránt érzünk, arra az elhatározásra késztettek. Intéző Bizottságunkat, hogy a cionisták ezen választásokon külön pártként vegyenek részt.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy ezen elhatározásunk nem irányul Elnök Úr személye, sem senki más ellen. Egyedüli célunk a magyarországi zsidó közösségben az igazi demokrácia követelményeinek érvényesítése és legszentebb hitünk, legbiztosabb meggyőződésünk szerint a zsidóság jobb jövőjének szolgálata. Remélni szeretnénk, hogy a jövőben külön pártként is megtaláljuk a barátságos együttműködés lehetőségét Elnök Úrral és mindazokkal, akik zsidó felelősséggel viselik szívükön a magyarországi zsidóság sorsát. (Aláírások.)

Néhány nap múlva két éve lesz, hogy a zsidóság mai vezetői az egységes magyar zsidó tábor megteremtését határozták el. Mindent megtett ennek a tervnek megvalósítása érdekében a Pesti Izraelita Hitközség és — koalíciós vezetősége lévén — kivette ebből a magyrészt a Magyar Cionista Szövetség is. Együtt hirdették ilyenformán az egység szükségességét, amelynek jegyében csatlakozott a Hitközség táborához a közel-

Ara 1 forint

multban a pesti zsidóságnak az a része is, amely addig más uton járt. Ennek a rétegnek vezetői az idő szavát megértve, minden egyéb szempontot félretettek s ugyancsak a magyar zsidóság egyetemes érdekét tartották szem előtt.

A magyar zsidóságot felszabadulásunk óta töretlen programmal irányítottuk és természetesen ugyanígy a zömét képező Pesti Izraelita Hitközséget is. Egyek voltunk a mult hibáinak megítélésében, valamint a tanulságok megállapításában. Ez tette lehetővé a Magyar Cionista Szövetséggel való együttműködést is. Voltak zökkenői ennek a koalíciónak és adódtak nehézségek is, de kölcsönös megértéssel áthidaltuk az akadályokat. Voltak és vannak azonban hibák, amelyeket javítani, vagy kiküszöbölni kell és ha valóban komoly az egységre való törekvés, annak érdekében mindenkinek kötelessége még áldozatot is hozni, akinek felelősségérzete van. Nem lehet és nem szabad különbséget tenni, más mértékkel mérni az egyik vagy másik zsidót. Ez az együttműködés alapja és ha jómagam a felszabadulást követő időben fátyolt borítottam a gettó zsidóságával szemben tanúsított magatartásra: a jobb zsidó élet kialakítása érdekében valóban csak ennek az egységnek a gondolata vezetett, most is ennek féltése teszi kötelességemé, hogy a Magyar Cionista Szövetségnek e hó 11-én hozzámintézett levelére ehelyütt felelek, a pesti zsidóság nagy nyilvánossága előtt.

Nem kívánok ez idő szerinti bírálatot gyakorolni, hogy milyen mértékben vették ki részüket a mai vezetőség egyes tagjai abból a közösségi munkából, amely a felszabadulást megelőző nehéz napokban szakadt rájuk, mert akkor foglalkoznom kellene olyanokkal is, akik nem teljesítették kötelességüket. Az ellen a beállítás ellen mégis tiltakoznom kell, mintha ennek a súlyos közösségi munkának ugynevezett oroszlan-részt azonban akár a Vadász-utcában, vagy a Wekerle-Sándor-utcában, illetve Szabadság-tér 12. alatt végezték volna el. Nem felejtettem el, hogy volt idő, amikor mindenki a gettó 70.000 zsidójának sorsát már annyira reménytelennek látta, hogy csak az én akkori legcélszerűbb fellépésem után tudtam megszerezni a szükséges pénzt, mely a gettőlakók élelmezését szolgálta, noha nem egyes csoportok kapták ezt az anyagi segítséget, hanem a zsidóság egyeteme. Éppen ezért nem szolgálja az egység gondolatát ilyen, vagy hasonló kérdések mai firtatása. Most utólag annyi megemlékezés van és oly sokféle mentőakciónál hallunk, vagy olvasunk — két évvel a felszabadulás után — bizonyos személyek részéről, akikkel még csak nem is találkoztam azokban a nehéz időkben, vagy akikkel akkoriban nem tapasztaltam, hogy aggódtak volna a gettőlakók sorsát illetően, hogy ezek az újabb megnyilatkozások nem mindig érthetőek előttem. Az bizonyos, hogy az újjáépítés irányítását egy koalíció vette át, melyben arányszámát messze túlhaladó mértékben volt képviselve a Magyar Cionista Szövetség is. Nem a másik oldal hibája, ha delegátusai nem váltották be mindig a működésükhöz fűzött reményeket. Arra kénytelen vagyok rámutatni, hogy visszaszálltunk, ha egy és ugyanazon időben egyesek részt vesznek az ilyen koalícióban, de a frakciókon belül ugyanakkor az együttes munkát még is bírálják. Ehhez hasonlóan az sem lehetséges, hogy a magyar zsidóságot külföldi mintára és kizárólag külföldi utasítások értelmében irányítsuk. Azt a fényűzést nem engedhetjük meg magunknak, hogy a zsidóság érdekeit egyetlen lapra tegyük fel. A helyi adottságok elsősorban irányadók s a belföldi követelmények szabják meg az utat, amelyen járva, a magyar zsidóság semmi körülmények között nem mondhat le a maga eszlekvési szabadságáról.

A mult hibáinak helyes megismerése mellett vetünk fel a kapcsolatot a külföldi zsidó szervezetekkel. Őszintén támogatjuk Palesztina hős építőit, de ugyanígy nem áldozhatjuk fel függetlenségünket, mint ahogyan ezt hasonló esetben senkinek sem jutna eszébe például az amerikai zsidóktól követelni. A Pesti Izraelita Hitközség programjának magvát ebben az értelemben képezte az igazi zsidó gondolat, valamint a népi élet ápolása, kultúránk és a zsidó tradíciók megőrzése s nem utolsósorban ifjúságunknak ebben a szellemben való nevelése. Megalkuvás nélkül vallottuk ezt és hirdettük ma is a demokratikus magyar köztársaság keretein belül, ahol teljes megértéssel találkozunk és állithatom, hogy támogatással is. Mivel mást, mint reális programot azonban nem vallhatunk, nem tagadhatjuk le különösképpen azt a realitást sem, hogy a magyar zsidóság bizonyos rétegekre oszlik. A magyar viszonyok ismeretében éppen ezért kötelességünk a helyes zsidó cél megítélésénél tárgyilagos higgadtságot szem előtt tartani. Ezért nem lehetséges csak a külön cionista szempontot, vagy az u. n. külön asszimilációs érdeket képviselni.

Nekünk kötelességünk a maradék zsidóság egyetemes érdekének pozitív szellemenben való olyan képviselése, amely a magyarországi élet kereteibe szervesen beilleszthető. Ha eltérnénk ettől az elvtől, ez annyit jelentene, hogy a magyar zsidóság mai összetételének figyelembevétele nélkül kényszerítenők rá egyik, vagy másik csoport programját a zsidóság egyetemességére. Elvetendőnek tartjuk a külön patentizozott zsidó fogalmát, de a Magyar Cionista Szövetség sem állíthat fel olyan tantételt, mintha csak az ő táborában lennének az igazi zsidók. Ahogyan az egyenlő elbírálás elvének kell érvényesülnie a zsidó élet minden vonatkozásában, nem lehet az ifjúság nevelése sem a Magyar Cionista Szövetség külön kiváltsága. Ez az ifjúság mindannyiunk közös kincse. Ha nevelésének kérdéseiben komoly hibákra, vagy hiányokra mutatunk rá, mert javítani akarunk, elfogultaknak, rövidlátóknak, elvakultaknak, sőt hozzá nem értőknek és a maguk pozícióját féltőknek kell mindazokat tekintenünk, akik mint privilégiumot hirdetik a mottót, hogy: „az ifjúság pedig a miénk!”

Azt is meg kell mondanom, hogy a külföldről jövő mindenféle segítség felhasználásában hasonlóképpen az egyenlő elbánás elvének kell érvényesülnie. Nem képzelhető kétféle mérték és nem tűrhető az egyetemességet szolgáló külföldi segítőeszközöknek külön célokra való felhasználása. Áthidalhatatlan lenne az ellentét, ha ezt az elvet a Magyar Cionista Szövetség nem tudná magáévá tenni. Nem csak közöttem és a cionista intézőbizottság között, hanem a pesti zsidóság nagy többsége és a Magyar Cionista Szövetség egész tábora között is. Az az állapot tarthatatlan, hogy munkaképes, életeros emberek a külföldi segítségből lényegesen nagyobb juttatásban részesüljenek, mint támogatásra szoruló, magukra hagyott, munkaképtelen, szenvedők. Ezen változtatni kell és ebben az értelemben be is fognak következni a gyökeres változások. Eddig az volt az elképzelésem, hogy a zsidó egység megóvása mellett ezeket a kérdéseket megfelelő jóakarral és megértéssel, közmegegyezésre együtt fogjuk rendezhetni.

Nagy sajnálattal vagyok kénytelen rámutatni a Magyar Cionista Szövetség levelének azon kitételeire, amelyek a mai zsidó vezetőket a megbukott régi módszerek alkalmazásával vádolják, mert ez a beállítás szándékos konkolymintésnek látszik. Az a külső befolyás, amelyet a levél érint, éppen a Magyar Cionista Szövetségnél mutatkozik teljes száz százalékhán, ahol az egyes frakciók a maguk központjától kapják utasítást.

tásaikat. A magyar zsidóság ezzel ellenkezően, nem hajlandó feladni a maga függetlenségét, amit egyébként egyetlen külföldi zsidó szerv sem kívánt tőle. A demokratikus magyar köztársaság vezetői részéről ilyenfajta kívánság el sem képzelhető. Ezzel szemben igen természetes, hogy az egyetemes magyar zsidóság jobb jövőjének érdekében ápoljuk az egyetértést Köztársaságunk felelős tényezőivel és szolgáljuk a demokráciát a zsidóság létének biztosítása végett és a Magyarországon élő zsidók nyugalma érdekében. A történelmi hűség kedvéért meg kell állapítanom, hogy semmiféle olyan kívánsággal nem találkozunk az államhatalom részéről, mely érdekeinkkel ellentétes lelt volna. Valljuk, hogy a magyar zsidóság érdekében nem az a helyes ideológia, ha igyeckszünk ellentéteket kielezni, mert inkább azok kiküszöbölésén kell fáradozunk. Nem akarjuk a magyar zsidóságot semmiféle illúzióban ringatni. Ha ilyenkor arra is rámutatunk, hogy nem látunk megvalósíthatóknak bizonyos ki- és bevándorlási terveket, akkor nem a pozitív zsidó utról tértünk le, ha figyelmeztetjük hittestvéreinket, hanem nagy felelősségünket átérzve, kötelességünket teljesítjük. Ugyanez a nagy felelősség diktálta számunkra, hogy minden körülmények között hirdessük az egység elvét. Amilyen biztos, hogy ettől az iránytól nem fogunk eltérni, ugyanolyan szilárdak vagyunk abban az elhatározásunkban is, hogy ügyeljünk annak a vezetésünkre bizott hajónak útjára, amelyet nem hagytunk el a legnehezebb időkben és a komoly veszedelem óráiban sem. Ha ezt hívják a demokrácia „szervilis” kiszolgálásának, még ez ellen sem tiltakozunk. Végzetlenül sajnáljuk, hogy a Magyar Cionista Szövetség nem segíti azt a törekvésünket, mely a zsidó közélettől távol kíván tartani minden reakciós törekvést. Még inkább sajnáljuk, hogy a cionista Intézőbizottság határozatait mögött vannak a háttérben olyanok, akiknek a zsidó közéletből való távoltartása éppen a mondottak alapján szükséges.

A Pesti Izraelita Hitközség — irányító szerepének tudatában — a minden körülmények között fenntartandó zsidó egység jegyében végzi és folytatja az újjáépítés munkáját. Teljesen tisztában van a reá váró feladatokkal. Tudja, hogy sikerült az elmúlt két esztendő alatt a zsidó tömegek nagy érdeklődését felkeltenie a pozitív gondolat jegyében álló munka iránt. Ez az irányítás olyan volt azonban, hogy csak minden megkülönböztetés nélkül való zsidósággal foglalkozott. Ha ezzel szemben a Magyar Cionista Szövetség mégis indokoltnak látja az oly nehezen létrejött egység megbontását azzal, hogy külön választási listával óhajt szerepelni, ám vegye magára ezt a nagy felelősséget. Minden tárgyilagosság nélkül való az a magyarázat, hogy ennek az elkülönülésnek a Pesti Izraelita Hitközség „asszimilációs” vonalvezetése lenne az oka. Akik csak egy kissé tárgyilagosaak és a Hitközségi szellem ismeretében az elvégzett munkához szólnak hozzá, ilyet jóhiszeműen nem állíthatnak.

Az a valóság, hogy két esetben folytattam tárgyalásokat a hitközségi választásokkal kapcsolatban. Első ízben csak elvi kérdéseket tisztáztunk és kölcsönösen megállapítottuk akkor, hogy az együttműködés tovább is fenntartható lesz. Mikor a második megbeszélésen a Magyar Cionista Szövetség részéről már nagyobb számú bizottság vett részt, e nyilvánosság előtt ismerttem az általános helyzetet és kifejtettem aggályaimat, amelyek mérlegelését kívánatosnak tartottam. Egyebekben a választással kapcsolatos kérdések megbeszélésére felkértem a Magyar Cionista Szövetségnek a Hitközségnél akkreditált reprezentánsát. Ilyen előzmények mellett nem kaptam mindaddig választ, amíg a cionista Intézőbizottság el nem küldte folyó hó 11-én

kelt levelét, amelyben közölte mostani elhatározását. Öszintén sajnálom, hogy megváltozott a Magyar Cionista Szövetség eddigi magatartása, amellyel az egység elve mellett kötötte le magát és különösen fájdalmas, hogy szemben az elmúlt két esztendő sok nemes törekvésével, most a kölcsönösen megteremtett egység rovására, elébehelyezi a külön cionista érdeket az egyetemes zsidóság szempontjainak, mert ezáltal beláthatatlan következményekkel fenyegető folyamatot indíthat el.

A zsidóságnak jelentős tömege fogja az új választási szabályzat alapján eldönteni, hogy kik legyenek annak a Pesti Izraelita Hitközségnek jövőbeni vezetői, akik ezen a nagy közösségen keresztül a magyar zsidóság egyetemesnek szabnak irányt. Ezeknek a választóknak tömege fog dönteni abban a kérdésben, hogy kívánja-e a Pesti Izraelita Hitközségnek eddigi és jövőbeni pozitív zsidó programját, mely az egyetemességet szolgálja, vagy behódol annak az ideológiának, mely csak a külön cionista eszme jegyében óhajtja kormányozni a magyar zsidóságot.

Hitközségünk eddig is komolyan vette irányító szerepét és nevelő munkáját. Programja szilárd alapon nyugszik és nem csak egy választás agitációs anyagát öleli fel. A hitközségi munka tovább is a pozitív zsidó gondolat jegyében fog folyni és változatlanul az egyetemesség érdekeit szolgálja. Meddő igyekezet és a zsidó tömegek józan ítélőképességének félreismerése, ha egyesek azt hiszik, hogy néhány pozíció szaporítása érdekében képesek lesznek felborítani a magyar zsidóság nyugalmát. Tapasztalni fogják, a pesti zsidóság nem viseltetik megértéssel a szavakkal való játék iránt és tud különbséget tenni Hitközség, vagy ugynevezett „Népközösség” fogalma között. Ez a nagy hitközség a magyar zsidóság jövőjének szilárd alapjait építette eddig is és erősíti tovább. Eddig sem szolgált ki semmiféle pártokat és nem hódolt be külső szempontoknak, mert mindenekfelett Izrael maradékának egyetemes érdekét tartja szem előtt. Minden energiájával ezért vett részt abban a közös és egységes zsidó munkában, mely biztonságos életünket és boldogulásunkat óhajtja megteremtteni. Az a pesti zsidóság, mely ilyen célkitűzések mellett értette meg Erec Jisráel szent ügyét, sikraszáll a Zsidó Állam gondolatáért, de reális alapon és a maga függetlenségének megőrzése mellett. Cselekvési szabadságát minden körülmények között biztosítani kívánja azzal az eltökéltséggel, amely a poklok poklát megjárta emberek kiváltságos joga.

Ahogy a becsületese építő munkás féltő aggodalommal kíséri az együttes igyekezettel tett alá hozott, épület további sorát, érzem a felelősséget, mikor a zsidó nyilvánosság előtt teljes nyíltsággal válaszoltam a Magyar Cionista Szövetség Intézőbizottságának levélére. Rendületlenül vallom, hogy a magyar zsidóságnak minden körülmények között egységre van szüksége. Hívom az építőket minden jószándékú ember segítségére van szükség.

ORION RÁDIÓ

9 havi részletre is!

TUNGSRAM OPÁL-GYERTYA

HAJÓS RÁDIÓ, VILLOMOSSÁGI ÉS MŰSZAKI VÁLLALAT

BUDAPEST, V., SALLAI IMRE-UTCA 11. SZÁM

TELEFON: 126-893

EXPORT-IMPORT

Glosszák a hétről

NAGY VÁRAKOZÁSSAL tekintünk az új vallás- és közoktatásügyi miniszter munkásságára. Tudjuk, hogy szinte emberfeletti dolga akad, amikor nehézségi közoktatásügyünk gyökeres demokratizálásának.

De vitathatatlan, hogy nincs és nem lehet ennél fontosabb tevékenység! A demokratikus neveléstől függ a magyar demokrácia jövője.

S ami a helyzetet súlyosbítja, az egyetlen mondatba foglalva így hangzik: *Egyeszerre kell a nevelőket és a tanítványokat „átnevelni”!* Sajnos, a tanárok és tanítók tulajdonképpeni része is teljes lelki és szellemi „áthangolásra” szorult!

A felszabadulás óta elég hosszú idő telt el. De az iskolák frontján bizony nagyon kevés történt. Sem a középiskolák, sem a főiskolák nem töltődtek meg új szellemmel. Csupán az általános iskola terén indult meg a korszerű újítás.

Keresztury Dezső, aki a miniszteri székhelyen is „légies” költő és „absztrakt” irodalomtudós maradt, nem tudta megmarkolni a problémákat. A népi mozgalmak légkörében kifejlődött Ortutay Gyulát más fából faragták. Ezért nézünk bizalommal működésére.

Ortutay elnöksége idején szerezte meg a magyar zsidóság „rádió-egyenjóságát”. És most azt szeretnénk, ha Ortutay Gyula minisztersége idején végleg kisépernek az iskolákból a fasizmus maradványait.

A demokrácia és az antiszemitizmus nem férhetnek meg ugyanannyi hajlékban! A tanintézetekben végrehajtandó felvilágosító propaganda során szembe kell szállni az antiszemitizmussal is, amely a levitézlett „uri Magyarországnak” egyik eszköze volt — a való problémák elködösítésére.

Az antiszemitizmussal ködösítették el Magyarországon az egészségtelen vagyon- és jövedelemelosztást.

Az antiszemitizmussal ködösítették el Magyarországon a Földművelési Jánosok szorult helyzetét.

Az antiszemitizmussal „ételték” és „italták” azokat a létezéstelen proletárokat és cifra nyomorúságu középosztálybelieket, akik állandóan éhséggel küszködtek és akik — e mesterséges antiszemitizmus nélkül — való-

színűleg felismerték volna osztályhelyzetüket. Ez esetben azonban nem a zsidók, hanem hajuk igazi okozói ellen fordultak volna.

Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterségétől, a többi között, azt is várjuk, hogy alaposan megvizsgálja az antiszemitizmus maradvék-méltóságát a tanárokat és diákokat!

NAGY FELADATOK várnak Mihályfi Ernő tájékoztatóügyi miniszterre is, aki nek miniszteriuma eddig inkább csak keret volt. Ezt a keretet tartalommal kell megterhelni!

Tájékoztatni kell a magyar közönséget széles rétegeit: a városok polgárait és a falvak parasztjait a demokrácia lényegéről!

A demokratikus felvilágosító munka során az antiszemitizmus szellemének eloszlásáról sem szabad megfeledkezni!

Az új közoktatásügyi miniszter és az új tájékoztatóügyi miniszter sokat tehet a fasizmus és szellemi pestisének végleges kiküszöböléséért!

A „SZABADSÁG KIÁLLITÁSA”, amelyet Tildy Zoltán köztársasági elnök nyitott meg a pesti Vármegyeháza épületében, megérdemli minden szabadságszerető magyar ember látogatását.

Bennünket különösen az 1848—49-es, 1918—1919-es és 1944—45-ös szabadságmozgalmak dokumentumai érdekelnek. Ezekben a mozgalmakban a magyar zsidóság is részt vett. Magyar zsidók is harcoltak a szabadságharc pirassapkás honvédei sorában, az 1919-es magyar Vörös Hadsereg alakulataiban és a fasizmus elleni partizánok között.

Nincs senki, aki jobban megbecsülne és többre értékelné a magyar szabadságot, mint a magyar zsidóság, amely tudja, hogy léte és jövője szorosan összefügg a magyar szabadsággal.

A SVÁJCI „DIE NATION” közli, hogy egyik svájci jobboldali újság minap erősen tiltakozott a „fasizmus” vádjá ellen, amellyel valamelyik baloldali lap társasága illette.

A jobboldali orgánus azt írta: „Azért, mert olykor antiszemitaak vagyunk, még nem lehet bennünket fasizmusnak nevezni.”

A Die Nation igazat ad a

vádat közlő lapnak és elutasítja ezt a védekezést!

A Die Nation ugyanúgy vélekedik, mint az Uj Élet, amely már többször leszögezte, hogy — nincs fasizmusmentes antiszemitizmus és nincs zsidógyűlöletmentes fasizmus!

Dr. Szemere Samu:

Mendelssohn Mózes

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadásorozatában dr. Szemere Samu professzor, a Magyar Tudományos Akadémia lev. tagja tartott előadást „Mendelssohn Mózes” címmel. Dr. Herszkovits Fábán rabbi, a kulturális bizottság nevében vezette be az előadást a hitközség dísztermébe megtöltött közönség jelenlétében.

Dr. Szemere Samu magas-nívójú, a hallgatóság érdeklődését mindvégig lekötő, értékes előadásának gondolatmenetét a következőkben ismertetjük:

Mendelssohn Mózes a XVIII. század német felvilágosodásának egyik legkimagaslóbb, legfinnyesebb alakja. A zsidóság történetében is korszakalkotó: senki sem tett többet nála azoknak a társadalmi és szellemi korlátoknak ledöntésére, amelyek a zsidóságot az európai világtól elválasztották. A Dessauban 1728-ban született M. tizenöt éves korában került Berlinbe. Itt előbb mint David Fränkel rabbi tanítványa talmudtanulmányait folytatta, majd Isaak Bernard házában nevelő, később könyvtáros lesz. Egyelőre csak ez alkalmazása jogán tartózkodhatott Berlinben. 1763-ban, amikor megnyeri a berlini tudományos akadémia pályadíját, „Schatz-jude” lesz, azaz ahhoz a jogállapotba jut, hogy nem utasíthatják ki Berlinből. Itt ismerkedik meg a világi műveltséggel, barátságba jut Lessinggel, akinek légkörében rövid lesz. Legnagyobb hatású műve a „Phaedon”, avagy a lélek halhatatlansága. Az előadó részletesebben fejtegeti a felvilágosodás korának filozófiáját a megmutatja, hogyan illeszkedik ebbe bele M. műve. Ennek rendkívüli hatását nemcsak az magyarázza, hogy vele a filozófus visszatért kortársainak a boldogító hitet, hanem szép, világos, szellemes stílusa is. M. egyéb filozófiai munkáiról és a zsidóság mellett sikeres szálló védelmi íratáról is szól az előadó. De M. legnagyobb érdemét a zsidóság szellemi nevelése tekintetében nem ezekben a művekben látja, hanem M. bibliafordításában, a Biblia

Az antiszemitizmus és a fasizmus elválaszthatatlan jelenségek!

Aki antiszemita, az még akkor is fasista, ha egyébként minden második percben a demokrácia jövőjéről szaval!

tanítása akkoriban műveletlen, csak zsargonban beszélő, legfeljebb tanítók kezében volt. M. szép német nyelvre fordítja a Bibliát, ezzel eléri azt, hogy a zsidó gyermekek a Biblia helyes értelmének megismerése mellett tisztán németül is szert tesznek. Segítője volt M. a zsidóságnak politikai és társadalmi jogainak kivívásában is. Az ő felkérésére fogalmazta meg egy keresztény barátja, Dohm, a nagy elnyomatásban élő német és elszászi zsidók kérvényét XVI. Lajoshoz, Dohm a zsidóság helyzetének javításáról könyvet is ír, amelynek hatása megnyilvánul a franciaországi zsidók emancipációjában és II. Józsefnek a zsidóság művelődését célzó rendeleteiben. — M. életmunkája kísérlet a zsidóság nagy kulturális problémájának megoldására: hogyan egyeztethető össze a zsidóság a modern kultúrával. A zsidóságnak az egyetemes emberi kultúrába való bekapcsolódását csak helyeseltetik, mert ahogyan a zsidóságnak joga van az emberi jogok teljesítéséhez, joga van a kultúra teljességéhez is. Ma, miután az asszimiláció csődje, illetőleg hiábavalósága nyilvánvalóvá lett, a zsidóság kulturális problémája ismét fűszert. De a kérdés ma nem ugyanaz, mint M. korában. Akkoriban a zsidóság szellemileg a hagyományban gyökerezett és a kérdés az volt, miként egyeztethető össze vele a világi kultúra; ma a zsidóság szellemileg a világi kultúrában gyökerezik és a kérdés az, miként vezethető vissza a hagyományhoz, illetőleg hogyan tartható meg a zsidóságnak. A sokat szenvedett zsidóság bizonyára meg fogja találni nagy kulturális problémájának megoldását.

Dr. Herszkovits Fábán megmutatta és mondott köszönetet végül az előadásért a hallgatóság nevében.

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadásai

Március 20-án, csütörtökön délután 3/4 órakor (VII., Sipos 12. III. 33.) dr. Kulcsár István Freud.

Március 27-én dr. Benesovszky Imre: Aporföld

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Auschwitz a vádlottak padján

Irta: SÓS ENDRE

Vannak olyan községnévek és városnévek, amelyek minden jelző és minden magyarázat nélkül történelmi eseményt juttatnak eszünkbe.

Vajjon kell-e valamit is mondanunk az ilyen nevekhez, mint „Muh”, „Mohács”, vagy „Világos”? Vajjon kell-e kommentár „Sztálingrád”-hoz, vagy „El Alamein”-hez?

Igen — ha szabad ezt a kifejezést használnunk — „közudomású” községnév a világ minden táján „Auschwitz” is, amely az idők végéig hirdeti majd az emberiség történelmének legszörnyűbb tömeggyilkosságát.

Sajnos — ne csináljunk belőle titkot! — Magyarországban még mindig akadnak egyesek, akik nem akarják tudomásulvenni az auschwitzi eseményeket! Ezek az „urak” azt rebesgetik, hogy több zsidó jött vissza a deportációból, mint amennyi elment!

Éppen ezért nagyon helytelen, hogy hivatalos hírszerzési szerveink nem adnak részletes tudósításokat az ugynevezett „auschwitzi per”-ről, amelyet most tárgyalnak a varsói népbíróság előtt. Igaz, hogy napilapjaink egy része még az MTI által közölt beszámolókat sem publikálja.

A varsói bírák előtt folyó per során végre hiteles kép alakul ki mindarról, ami ebben a „megsemmisítő táborban” zsidókkal, cigányokkal, szovjet hadifoglyokkal, lengyel partizánokkal és másokkal történt.

Auschwitzről eddig — Mengele orvosának feljegyzéseiben és néhány más szemtanú apróbb emlékezéseiben kívül nem jelent meg komoly könyv. Vaszilij Groszman megírta a „Treblinkai pokol” rémregényét, Konstantin Simonov pedig megörökítette a dachau tábor borzalmait. Auschwitznak eddig még nem akadt Vaszilij Groszmanja, vagy Konstantin Simonovja! De nem kétséges, hogy az auschwitzi „tábor” a világirodalom nagyjai is foglalkozni fognak!

Talán egyetlen országot sem érintett olyan közletről Auschwitz és talán egyetlen ország zsidósága sem kapcsolódik olyan fájdalmas emlékekkel ehhez a lengyel-

országi táborhoz, mint Magyarország és a magyar zsidóság. Magyar állampolgárokat százezrek lakták halálukat Auschwitzban! Itt pusztult el a magyar zsidóság háromötödösége!

Nincs olyan zsidó család Magyarországon, amelynek ne lenne egy-két „auschwitzi”. Nincs olyan élő zsidó, aki ne siratná Auschwitzban elpusztult halottját: apját, anyját, gyermekét vagy testvérét.

A mi hozzátartozóink elsőszámu gyilkosa ül Varsóban a vádlottak padján Rudolf Höss személyében! Ő adta ki az utasításokat a különböző barakok „likvidálására”... Likvidálni? Ez annyit jelentett, hogy megölni... Auschwitzban könnyen ment az ilyenek, hiszen a tökéletes technikai felszereléssel rendelkező tábor gázkamráiban egyszerre tízezer embert utaltak ki a „Cyklon-B” nevű gázzal.

Az elgázosítandó emberroncsok, mint tudjuk, mérhetetlen, emberitelen szenvedéseken estek át. Az elgázosítás után pedig — mielőtt a krematóriumba kerültek volna — meggyalázták még a hullákat is. Aranyfogakat ki szedték és hajukat levágták. Az összegyűjtött aranyakból a Harmadik Birodalom nyersanyagokat vádrolt. A levágott hajakból „lőszormatracokat” készítettek.

Nem kétséges, hogy a varsói népbíróság, halálraítélte Rudolf Höss-t, akinek bünyösége kétséget kizáróan bebizonyosodott. Kihallgatása során maga is elismerte, hogy mit tett, legfeljebb azzal „védekezett”, hogy a tömeggyilkossági utasításokat Himmler rendelkezéseire adta ki.

Nem vagyunk vérszemjásuk, de azért fel kell tennünk a kérdést: *helpreáll-e a megbántott erkölcsi világrend Rudolf Höss halálával?* Hány halállal kellene lakolnia százezer és százezer magyar zsidó, millió és millió orosz, lengyel, francia, belga, holland és — Isten tudja — milyen nemzetiségű férfi, nő és gyermek gyilkosának?

A megbántott erkölcsi világrend csak akkor áll helyre, ha — Rudolf Höss után — elpusztul az a szellem is, amely lehetővé tette Auschwitzot.

MUNKÁCSI ERNŐ:

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK

A zsidó alapról!

Amikor a hivatalos lap, március 9-iki számában megjelent a 3200/1947. M. E. számú rendelet „A magyar zsidóságot ért üldözés megfékezéséről és következményeinek enyhítéséről szóló 1946. XXV. t.c. végrehajtása tárgyában” — életbe lépett a zsidó helyreállítási alap, vagy ahogy népiesen elnevezték „a Zsidó Alap”, amelynek megszűlését két év óta várta a magyar zsidóság és amelynek működéséhez annyi reményt fűz. Nem először fordul elő a magyar zsidóság történetében, hogy az államhatalom a magyar zsidóság vagyonából zsidó célt szolgáló alapot létesít. Az 1848—49. évi szabadságharc szerencsétlen kimenetele után Haynau, Magyarország leijhatalmu kormányzója a zsidókra „rebellis voltuk miatt” 2.300.000 forint összegű hadisarcot vetett ki. Ez azt jelentette, hogy a magyarországi zsidókat a nemzeti és népi forradalomban való részvételük miatt egyetemleges bűnösnek mondták ki, akár csak egy évszázaddal később a kurzus és a nyilas kormányzat. Ezt a büntető-sarcot a császár egy millió forinttal szűkítette le és 1850-ben rendeletet bocsátott ki annak befizetési módjáról és magának az alaprak rendeltetését is meghatározta. Neve „Zsidó kultúra és iskolaalap” lett. A klegyezés és az emancipáció után az alap a vallás- és közoktatásügyi miniszter kezébe került, mint „Zsraelita iskolaalap”. Belőle építették fel a rabbi- és tanítóképző intézetet, hosszú évtizedeken át számos hitközség az innen kapott kölcsönből állította fel iskoláját, jövedelméből tartották fenn a rabbisemináriumot és a tanítóképzőt, támogatták a jesivákat és napskolákat. Így a baj áldásos működés forrása lett.

A mostani Zsidó Alap keletkezése nem ilyen romantikus múltira tekintethet vissza. Ha a törvény azt is mondja, hogy az állam ennek az alaprak engedélyt mindazokat a hagyatékot, amelyeket örökös hiányában maga az állam szerezne meg, — ez a kijelentés csak jogi formula. Elvégre 1946-ban a hitlerizmus leverése után, nem jogszabály, hanem annál sokkal erősebb és a lelkek mélyén élő erkölcsi törvény követelődött, hogy az állam nem lehet haszonélvezője annak a tragédiának, amely 900.000 magyar zsidó halálát jelentette. Igaz, hogy a mai Magyarország nem azonos az 1946 előtti létezett fasiszta országgal, de mégis annak területén van, lakossága jórésztben mai területén ugyanazokból az emberekből áll és éppen a kormányzat változásának homlokegyenest-ellenkező irányja idézte elő azt, hogy a

demokratikus Magyarország elutasította legjobb polgáraitak logyilkolásából származó vagyoni előnyöket. Van egy jógi paomla, amely ugy szól, hogy „ami a kezdetben már érvénytelen, az az idők mulásával sem válik jogossá”. Ha valaha igaz volt ez a tétel, úgy legjobban erre az esetre kell alkalmazni.

Amikor a Nemzetgyűlés 1946 október 3-án tárgyalás alá vette ezt a törvényt, azt több mint egy óvig tartó előzetes értekezletek előzték meg, amelyek pártokkal, pártvezetőkkel folytak, vagy pártközi értekezleteken zajlottak le. Ne felejtsük el, hogy amidőn 1945 március végén az akkor elalt magyar zsidóság először szóhoz jutott, első kívánsága az volt: „Elégítsetek és jóvátegyétek követelünk”. Azért ezt a törvényt nem lehet csak anyagi vonatkozásában mérlegelni, az erkölcsi elégtételadás és erősen számításba jönni, annál is inkább, mert kapnak, csak ezt kaptak. Azok az anyagiak, amelyek a Zsidó Alapra szállnak, a mi véreinké voltak és az nem gesztus, hanem természetes jog, hogy véreink dolgoz munkájának eredményét a kifosztott magyar zsidóság helyreállítására fordítsák. Viszont jól esik emlékezni arra, hogy a törvényjavaslat előndője ugyanabban a gótikus tornyban, amely 1—2 évvel ezelőtt még haragott a gyűlölet, az embertelenség, a hazugság és a hazaférlés jelszavaitól, arra hivatkozott, hogy „Éppen a zsidóság adta az emberi méltóság legmagasabb fogalmazását és vette fel örökérvényűen azokat az emberi alapelveket, amelyek megvalósulásától joggal rendelhetni az embertelenség boldogulását. Ilgenek: az emberek a természet jövakhoz való eredeti joga, a munka, mint az összes emberi jogok alapja, az általános munkakötelezettség törvénye, a nagy termelő eszközökben való közta-lajdon elve és végül a szeretet parancsának eredeti felvetése.”

Amikor a magyar Nemzetgyűlés tárgyalni kezdte ezt a

SEMED VÉDED, GYÓGYÍTOD
HA SZEMÜVEGED!

Optifot

LÁTSZER ÉS FOTOSZAK-
ÜZLET

TERÉZ-KÖRUT 48.

Törvényt, azt már több külföldi példát előzte meg. Különösen ismert volt a görög és a jugoszláv törvény, meg az olasz javaslat. A magyar törvény logikában a göröghez hasonlít, amelynek főke az, hogy a zsidókat Görögországban is éppen olyan kegyetlenül szedte el az állam, mint nálunk. A különbség mégis az, hogy a görög törvény fenntartás nélkül elismeri, hogy az uratlan zsidó javak a zsidóság tulajdonát képezik, de nálunk csak küzdőlemezre sikerült ezt az elvet elismertetni és az államnak a Zsidó Alap ügyében különböző formában beavatkozást lehetősége van. (Pl. az intézőszerv tagja 1/3 tagjának kijelölése, felügyeleti jog, ügyrendi szabályzat jóváhagyása stb.)

A legelső kérdés, ami a Zsidó Alappal kapcsolatban felmerül, vajon ki és a vagyonkomplexum? Válasz: önálló jogi személy, amelynek meghatározott rendeltetése van. Kezdetben „alapítványt” akartak belőle csinálni, ami azt jelentette, hogy csak a vagyon hasznait lehetett volna a rászorultak számára felhasználni. Világos, hogy ez nem elégíthetett ki, kiűzöttünk a megoldás ellen és sikerült elérni, hogy „Alap” formájában a vagyon állaga is felhasználható legyen. A nehézség itt az volt, hogy általában az alap nem autonóm, nem külön jogi személy, hanem része valamilyen más vagyonnak, vagyis ebben az esetben része lett volna az állami vagyonnak. De ezt a nehézséget megoldottuk azzal, hogy bár alapról van szó, az mégis a törvény kifejezett rendelkezése szerint önálló jogszemély, vagyis lényegében az államot is felhasználható autonóm célvagyon.

Az alap felügyeletét a törvény, a végrehajtási rendelet, a megalkotandó és a minisztérium által jóváhagyandó ügyrend és az általános jogszabályok szerint intézi. De a minisztériumnak, mint minden jogi személy működése felett, úgy ebben az esetben is felügyeleti joga van, amit a végrehajtási rendelet 9. §-a szabatosan meghatároz és kimondja, hogy „a felügyeleti jogot a minisztérium a miniszterelnök útján gyakorolja, ki ebben az ügykörben a pénzügyminiszterrel, a vallás- és közoktatásiügyi miniszterrel és az igazságügyminiszterrel egyetértve jár el. A minisztérium felügyeleti jogának érvényesítése végett a miniszterelnök az intézőbizottságot jelentéstételre hívhatja fel és ez az alap kezelését kiküldöttje által bármikor megvizsgálhatja.”

(Folytatjuk.)

Órák, ékszer
legolcsóbban
Klein Lászlónál
Dob-utca 19

Az Országos Szabadművelődési Tanács az antiszemitizmus ellen

Az Országos Szabadművelődési Tanács, az ország iskoláin kívüli művelődésnek legfőbb irányítója, a múlt héten tartotta a vallás- és közoktatásiügyi minisztérium Alkotmány-utcai nagytermében rendkívüli közgyűlést.

Az Országos Szabadművelődési Tanácsban helyet foglaltak az ország legjelentősebb kulturális egyesületeinek, szerveinek képviselői, valamint az egyházak és a politikai pártok megbízottjai.

Tekintettel arra, hogy ez a szerv hivatott kialakítani az új szabadművelődési politika irányvonalának megfelelően az ország egész társadalmából jelentkező kulturális igényeket és így demokratikus módon szolgálja az ország kulturális fejlődését, a Kongresszusi és az Orthodox Izraelita Hittökezeteknek a Tanácsba küldött képviselői, Gellért Endre tanfelügyelő és Duschinszky Jenő főrabbi az alábbi javaslattal fordultak az Országos Szabadművelődési Tanács teljes üléséhez:

AZ ORSZÁGOS SZABADMŰVELŐDÉSI TANÁCS TELJES ÜLÉSÉNEK

Budapest,

Alulírottak, mint az Országos Szabadművelődési Tanácsnak a Kongresszusi és Orthodox Izraelita Hittökezetek képviselőiként kinevezett tagjai, tisztelettel az Országos Szabadművelődési Tanács Teljes Ülése elé terjesztjük az alábbi

JAVASLATOT:

Mondja ki a Teljes Ülés, hogy az antiszemitizmus elleni küzdelem, mint a magyar demokrácia fasiszmus-ellenes harcának egy része, a szabad művelődésnek is egyik feladata. E feladat elvégzése céljából alulírtak a Teljes Ülés az összes szabadművelődési szerveket, hogy az antiszemitizmus elleni rendszeres felvilágosító munkát kötelezővé tegyék.

Tisztelettel javasoljuk továbbá, hogy a fentírt munkahatásos és eredményes irányítás céljából az Országos Szabadművelődési Tanács Szakmai Bizottsága keretében külön albizottság kiállítását ki, amelynek feladata ezen munka sz-

közének és módszerének megteremtése, illetve megállapítása. Kíváncsok lennének, ha ezt az albizottságot az egyházaknak és politikai pártoknak az Országos Szabadművelődési Tanácsba kinevezett képviselői alkotnák.

INDOKOLÁS:

A legutóbbi Teljes Ülés óta eltelt időközben az ország különböző részeiben tömegesen előfordult antiszemita kirovatások megmutatták, hogy a mindgyűlölet örökségét az antiszemitizmus még mindig él és hal a magyar társadalom egyes rétegeiben. Az antiszemitizmus a reakció egyik megnyilvánulási formája és leghatásosabb fogvere. Az ellene való küzdelem nemcsak az izraelita hittökezetek érdeke, hanem az emberiség következménye és a demokrácia létezésének is egyik feltétele.

Demokrácia és antiszemitizmus ellentétes fogalmak. Ezért nem kétséges, hogy az antiszemitizmus kiirtása egyben a demokrácia erősítése is, különös tekintettel arra, hogy a külföld a magyar demokrácia belső tartalmát hajlamos ismeretlen és megfoghatatlan, mennyire elterjedt használni az antiszemitizmust lekövetelő, illetőleg teljesen megsemmisítő.

Budapest, 1947. március 12.

A KONGRESSZUSI ÉS ORTHODOX IZRAELITA HITTÖKEZETEK NEVÉN:

GELLÉRT ENDRE
DUSCHINSZKY JENŐ

A közgyűlésen a javaslat igen gyors feldolgozást váltott ki a jelenlevőkből, akiknek egyes aggályaira válaszolva, Gellért Endre kijelentette, hogy az antiszemitizmust a lelki analfabétizmus megnyilvánulása egyikeként tartja és egyetért mind azokkal, akik egyrészt az analfabétizmus, másrészt a gyűlölet mindenirányú megnyilvánulása ellen küzdenek. — Tekintettel arra, hogy a zsidóságot a lelki analfabétizmusnak éppen az antiszemitizmusban történő megnyilvánulása érinti, szükségesnek véli a Szabadművelődési és antiszemitizmus elleni harcba állítani.

Duschinszky Jenő felszólalásában hangsúlyozta, hogy az an-

tiszemizmus elleni harc fontos feladatának eldöntésénél nem a primátus, hanem az aktualitás a döntő szempont. Nem az a lényeges, vajjon az antiszemitizmus első helyen álló megnyilvánulása-e a reakció ösztönöknek, vagy másod-harmadrangú megnyilvánulása-e, hanem az, hogy aktualitásában az antiszemitizmus a reakció jelenleg ható megnyilvánulása közé tartozik. Felhívta a Tanács figyelmét arra, hogy az antiszemitizmus elleni harcban nem lesz elég bizottság kiküldése, a bizottságnak azonnal el kell indítania a felvilágosító munkát. Utalt arra, hogy a Parlament már kiküldött ugyan egy bizottságot hasonló céllal, de ez a bizottság a mai napig sem látott hozzá egy tervezet kidolgozásához.

A felszólalások után a Tanács Teljes Ülése egyhangúlag magáévá tette a javaslatot és így várható, hogy a közeljövőben a nagyhatású és széles körökben elterjedt szerv a demokrácia szolgáltatásában felveszi a harcot az antiszemitizmus ellen, amelyről olyan találóan mondták, hogy a bulák szocializmusa.

Külföldről keresik:

A palesztinai Hilechadut Oláhország keresi az alábbiakat:

Frey Viktor Bné-Brak Rechov Rabbi Akiba 40, keresi a következőket:

Frey Edéné szül. Neumann Ernőné, Frey Oszkár, Frey Béla, Frey Klára és Fuchs Mária, lakás: Bpest, II., Vörösmarty u. 4.

Wallach N. o/o Schapiro Haim, Jalach str. 12/a. keresi:

Kohn Editet (szül. 1908. V. 5.), aki állítólag a következő címen lakhat: Gergely Ervin, Bpest, VIII., Karpfenstein-u 15. A kisfiú édesanyja Olaszországban van és még eddig nem tudott kapcsolatot teremteni gyermekével.

Weisz Márton orth. kóser pensiója Hajduszoboszlón

a hajduszoboszlói rabbiság felügyelete alatt.

A fürdő főbejáratával szemben 1. házban, gyönyörű, parkirozott kertben.

Modern, folyóvizű szobák. Elsőrendű, békebeli ellátás, olcsó árak. Május 1-től nyitva. Érdeklődni: ROSENTHAL É. TEREM, (WEISZ MENDEL), Budapest, Wesselényi-utca 18. Telefonszáma: 220-356.

GROSSZ ARNOLD ORT. KÓSER PENZIÓJA HAJDUSZOBOSZLÓ (Közvetlen a fürdőnél)

Folyóvizű szobák. — Elsőrendű kiszolgálás. — Olcsó árak.

E l ő j e g y e z h e t ő :

Grossz Arnold Bp. VII., Dob-u. 9. Tel.: 227-685

Fosztogatók

Írta: György Endre

NEMRÉGIEN a tolvaj azarkákról érlekeztem. Azokról a szórakozott mentőangyalokról akik merő feledékenységből elmulasztották visszaszolgáltatni a reájuk bízott vagy a saját jószántukból magukhoz vett értéktárgyainkat. A bíróságok nap-nap után százával tárgyalnak ilyen eseteket. A különös az, hogy ezek a bebizonyítottan tolvaj szarkák, ezek a fekete madarak, egyre-másra galambfehéren „távoznak” az igazságszolgáltatás épüeteiből. Hiába bizonyítgatják a károsultak, meg tiszont, husz lang is, hogy a szülés ártatlanságot minél nyilvános, aki olyan szemlőcsüve áll a bírói pulpitus előtt mintha azt se tudná mondani: mukk! (bezzeg vagy po... bocsánat: hatalmas szájuk volt akkoriban amikor rémuralmukkal győdlőrték a csillagos házat) — eszevesztetten haragsolt, „gyűjtött” minden zsidó tárgyat, minden „elhagyott javat”, a vége az, hogy felementő ítélettel, „emelt fővel” hagyja el a terület. Sőt: közben egy-két goromba és fenyegető megfigyést is tesz a károsultakra és tanukra, akiknek fel- és lemerít is visszaidézi a menyországából a szenvedésekkel teli földre. A kisnyilas, mondjuk így: „nyilaski”, aki még nemrégiben is nem valami kicsiny nyílást, hanem akkorával, mint Neptun szikrázó villámai, lövöldözött reánk, a siralom háiban fölkre, glóriával a fején távozik. A tolvaj szarka huss! visszarepül a rákospalotái, kispesti és erzsébeti tüzkalvánumába, ahol életfogytig esztől majd a babérain és azokról a szüntől megőmőlt lóadások, amelyeknek tulajdonosai ott maradtak a nagy viharban, tehát visszatérésük től és követelődzéseiktől nem kell félni.

EGYIK ISMERT HEGEDŐ-MŰVÉSZNÖNK, akinek csodás hangszeren oly sokszor és oly szépen szólalt meg a zengő rokogás, közölte velem „A tolvaj szarka” című cikkem olvasásán, hogy az ő csapopotosan megégyezik az ott elmondottakkal. Mindenből kifosztották. Nemcsak őt, hanem vagy félucat társát is. A „tetes” megvan, sőt rajba, a lakásán, a bünségű natua házában és a szekrényekben meg is találta egyetmást, a bizonyító bűnjelkeket. Például annak a ruhának, amelyet nyilván pusztán véletlenségből nem vett magához a tolvaj, a derék köté övére a haragsolt holmik között bukkant rá. A azokasos vizitldön kívüli pillanatban toppantak be a szarkafészekbe. Váraklanul. És meglepett szende kénytelen volt feltárni titkait, meg váltig ta-

gadott kincseit. Így találkoztam össze a magánnyomozás alkalomával viselt selyemruhát, meg a ládájában szunnyadó őt. A boldog viszontlátás és egymásratalakás pillanatában a két ruhadarab örömeiben feliskollott. Azután gyors egymásutánban több apró alkoly hagyta el a megkerült tárgyak és tulajdonosai ajkát. És mégis: ez a hosszúkezlő, lopós bébi „bizonyítékok hiányában” megérhetle a saját mennybenmenetelét. Mivel a „felék” nem kívánták a megbüntetését (ima, milyen bosszúállók ezek az üldözöltek!), hanem inkább az értékeiket szeretnék volna üressé vált otthonaikba sippal-dobbal visszacsalogtatni, — mint rossz tanulók osztályisméltésre utasítottak. Kérdjék az ügyet előről, „magánjogi” követeléseiket forduljanak... No, nem fel, hanem a járásbírósághoz... Ujabb egy esztendő türelem- és időbefektetés.

A TOLVAJOKKAL EGYÜTT a fosztogatóknak is szereplnek az elmúlt kor történelemkönyvében néhány lapot szentelni. Kiéremellék. Ezek a fosztogatók már nem annyira a macskafajta, mint inkább a macskafajták közül valók, ezeknek is a legvadabb, legvérengzőbb, leginkább ragadozó csoportjából. A hiénák hullarabló kategóriájából. Ezek a csikos szörzetű fenoradok kálváriás utunkon mindent megjelontek, ahol zörgő csontjával a halál járt előttünk és ahol a préda, zsákmány nap-nap után szárával hullott vészthoró ölkébe, feneketlen szájukba. Ott kuloztak körülöttünk és zöld szemükkel csak alaposan körül kellett nézniük, mindig akadt ember, hus, meg a szakadt rongyok zsebeiben holmi, amelyet bekapthattak. Ha nem adtuk át magunktól azt, amit megkívántak, a torkunknak ugrottak, hogy éles fogakkal átlaparpják. Így fosztottak meg Állandóan azokról az apró „játékszerek-től”, kis tárgyakról, felszerelésektől, amelyekhez a felnőt is éppoly görcsösen ragaszkodik, mint a gyermek és amelyek azt a búrny tévűtet kelteik a félholtra üldözött párjukban, hogy ők még mindig emberek. Ezek a semmis-

gek emlékeztettek az otthonra, a régi életre, a „polgári” jó. Mire, a magánemberre, mindarra, ami volt és ami szeriefoszott a kőben, amikor az üldözök korbácsai kőhajítottak az országútra. Kapcsolat a volt énünk a jelen sívársággal között. De a hiénák talán ezért nem állhattak. Többször megostromoltak és több részlebon szedték el ezeket a gyermekjátékokat, hogy annyiszor tépázzák meg emlékeiket, minden alkalommal lezavartva szívünk egy-egy vérző darabját. Minek kellett nekik annyi zsebikés? Mégis újra meg újra razzáztak az apró penészusok után és diadalral bukkantak rá a nadrágszárba vagy a bakancsot kitűző kapca között azokra az élelten öldöklő szerszámokra, amelyekről — úgy látszik — mégis féltak. Mert különben miért rohantak volna reánk szinte hetenként oly heves vadsággal, mintha az életüket védenék? Az állag felfegyverzetek a biokatalajdonosokkal szemben. Kegyűjtést rendeztek a nyilvános az isaszegi iskola padlásán, ahová éjféltől érkeztek, mint a szellemek. Így — a sápadt istálló-lámpa — és a reszkeő gyertyafényben — félelmetesebbek voltak még az amugyia félelmetes hírtümel is. És milyen diadalal csaptak le egy-egy zsebikésre meg a tulajdonosára. Sírva, megpedeztetl bőrrel, melyből vér serkadt, tért vissza vackára a szerencsétlen, akit abban a szörnyűségében bűnbán értek tetten, hogy megőrizte a zsebikését, doboz gyufáját, vagy vakondoklétükben nélkülözhetetlen zseblámpáját. Ugyanazt művölték korábban a munkaszolgálatban, az internálótáborban, majd később kifelé ment a német határon és a horogkeresztes tágerekben. Mindig gyűjtöttek és örökre eiszedtek. Már nem volt semmink, de még ezt a semmit is irigyelték. Ott is sokallották. A maradék késeket halomba kellett rakni a zürndorfi állomáson; de, aki valami alavizitkus ösztönrel ragaszkodott hozzá és vállalta az életveszélyt is, leadhatta Buchenwaldban, legvéglegűn ott, ahová innen került. Mert a kés örökre kísértett és viszatérő motívum lett az éle-

tünkben. Amikor a gyárban (ahol dolgoztunk) elhullajtott hadogokból készítettünk magunknak valamiféle végösszeget, hogy ne két prachival markolásszuk azt a kevéske ételt, mint a barnuok, ezekre és reánk is halált kiáltott az SS. Folytonosan fenyegettek és ha még úgy szerettem is utikészlethe való fehérnyelű keszmet mint azt a halott barátomat, aki ereklöként rena testálta, meg kellett attól válnom, mert annyit mégse ért, hogy lyukat löjjenek a hasamba. Csak az a étkos reményem, hogy megakadt a torkán a falat annak a halálfejes marcona rémnek, aki én én bicakmat bitorolta. Sajnos, soha nem akadt a halálraírók között egy sem, aki a kenyérszeletét beléjük mártotta volna...

MINDEN, DE MINDEN kellett nekik. A buchenwaldi tábor vetkőztető sátrában, ahol viszonylag emberi műveltünk-ből madártíjlesztőve maszkiroztak bennünket, a földre sodorva egész időmegtalált, teltint és héber imakönyvet láttam. Könyveztem a fájdalomtól és a szomorúságtól. Elszedtek ezeket a görcsösen megötvött, megsárgult imakönyveket és cédákkat; szentegéző kézzel letépték hitüket halálukig megőrző tulajdonosaikról, hogy azután a „Zelt” sáros földjére dobják és rohügyo megtiporják. De azért hívták, mert a hullákat is kifosztották, hátha olyasmire bukkannak, ami a véres csafatokhoz szokott nyúrkra való. És l'art pour l'art, a hiénatörzsozók kielégítésére is raboltak. Nem voltak kiéheztettek, azok a korcs falatok, mócsingos hulladékok, amiken mi rágódunk és éldéglünk, nem hiányzott nekik, de mégis el-

Amerikába

akar utazni?

Ugy az átadó

üzletének

üzemének

eladását

FELLNER PÉTER

gyorsan intézi

Szt. István-krt. 30.

(Marx-térnél)

Új telefon: 129-792.

Oththonra talál

szorgalmas, háztartási teendőkben jártas olyan nő,

aki egyéves flusskánk mellé családtagként fogadnánk.

FELLNER,

Szt. István körut

harminc, I. em. 1.

Goldmann étterem

ORTHODOX KÖSER KITÜNŐ KONYHA
VIDÉKIEK TALÁLKOZÓHELYE
LAKODALMAK RENDEZÉSE
HIDEG FELVAGOTTAK KAPHATÓK

A KISVARDAI MANDEL BERNÁT felügyelése alatt
KAZINOZY-UTCA 57, KIRÁLY-UTCA SAROK TEL.: 426-856

ANNYIRA MEGFOSZTOTTAK
mindenüktől, hogy a legtöbb-
szőr — ha már ugyanehez
„kiutaltak” (vagy inkább ki-
űtáltak) valami életmet,
nem volt miből elfogyasztani.
Élet-halál harcba keveredtünk
egy-egy tányérért. Még Magyar-
országon történt kifelé való
vándorlás közben, hogy tizen-
öt-husz rozsdás csomorból, hor-
padt zománctányérból, levert
mágnálvasból megettettek két-

Azt, amitől a fosztogatók —
megfosztottak.

KLEIN BÉLA
gyomrát 100/3 székendezte, ment ki
Oroszországba, állítólag Matra geso-
vánál fogáságra került, aki tud róle
értékesen ACÉL IMRE fogászt, VII.
ERZSÉBET-KÖRUT 19. H. 14 BP.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Sábbász Háchaudes

E heti szombatunk, Sabbász Háchaudes, amely a zsidó év negyedik kitüntetett szombatja, a tavaszi hónap első napja. Ez évben Niszán havának ujjholdján van így a szabadság hónapjának első napja... Három Tórából olvasunk ezen a szombati napon és felhangzik az Ige: „Ez a hónap legyen számotokra a hónapok kezdete, első legyen nektek az év hónapjai között. Szóljatok Izráel egész gyülekezetéhez, mondván: E hó tizedik napján vegyen magához minden férfi egy bárányt családi házának szerint, minden házra egy bárányt.”

A tavasz hangulatában közeledik a zsidó tavaszi ünnep és elhozza magával igen sok szép hagyományunkat, amelyek a gyülekezetet és családot egyaránt örömebe borítják. Ez a hónap az ébredés, az újjászületés hónapja; a zsidó szabadságot hirdeti, őrzi a múlt emlékeit s a boldogabb zsidó jövőre felé mutat.

A szabadság csodája rezdül meg a föld színén, amikor kisarjad a zöld fű és illatos virágok jelennek a bokrok ölében — a szabadság varázsa reng a zsidó szívekben, amikor áthat bennünket a szabadulás történelmi ünnepének előzelete.

A prófeta d romjaiból ujjáépített szentély ünnepéről beszél e szombaton. Elragadja a jövődobeli Jeruzsálem elképzelése, látja az új templomot. Az új Jeruzsálem otthona, központja lesz a zsidó jövődönnek, amikor majd megszűnik a származékos s Izráel fiai mind hazatérnek... Ezen a szombaton így imádkozunk:

„Te, aki alkottad világotat ősidőben és bevégezted művedet a hetedik napra, minket szereteted által tüntettél ki és kegyeltél bennünket, kiemeltél a nyelvcsaládok közül és megszenteltél parancsolataid által, közel hoztál minket, Királyunk, szolgálatodhoz és szentséges nagy Nevedet reánk ruháztad. Így addtál nekünk Örökkévaló Istenünk szeretettel szombat napokat pihenésre és ujjholdnapokat engesztelésül.”

KATONA JÓZSEF

Sel Peszach szappan és fogkrém

(Stern gyárlánya) gyertya, mécses, bevadás, Barlita és a tsikaridshoz szükséges egyéb legkisebbben Zankerszke Üstletben, Dob-utca 23. Szombaton zárva.

KERESEK

KLEIN ÁGIT

Ajka neve Klein Dzsó, volt szótársunk, aki a Lohász című műveket írta. Városa: Páner Armin, Sárospatak.

Max Grunwald,

a zsidó néprajztudomány életrehívója

Az 1946-os esztendő jubileumot jelentett az egyetemes néprajztudománynak, kettős jubileumot a zsidó néprajznak. Száz éve annak, hogy W. J. Thoms, angol tudós, megalkotta a folklore (néprajz) műszót és vele megalapította a néprajz tudományát. 76 esztendője, hogy megszületett Max Grunwald, aki mint fiatal bamburgi rabbi — félévszázaddal ezelőtt — szétküldötte néprajzi kérdőíveit és velük megteremtette a zsidó néprajztudományt. 1897-ben életrehívta a Gesellschaft für Jüd. Volkskunde-t és egy évvel később megindította a Mitteilungen zur Jüdischen Volkskunde c. folyóiratot, amely kisebb megfigyelésekkel (közben két ízben évkönyvként jelent meg) 1929-ig maradt fenn. Anyagi okokból kellett elkövetni megszűnnie. Zsidó Múzeumot is létesített, ami követésre talált sok helyütt, így Magyarországon is az Orsz. M. Zsidó Múzeum alapítására vezetett.

A fiatal Grunwald folyóira-

tának beköszöntő cikkében már világosan látja és összeírja fejezi ki zsidóságát: A zsidóság egyetemesége egyetlen nép és minden elágazása legalább a Cion felé való sóvárgásában azonos a törzszsidósággal. Az efféle kiálláshoz akkoriban tudományos elszántság kellett, kijelentésére fel is borkant az aszimiláció ölelő karjában elalélt európai zsidóság némely képviselője. Sigmund Maybaum, berlini rabbi, levélben óvja folklorisztikus törekvéseitől, mert még a látszatát is szeretné elűntetni a zsidó népiségnek. Grunwaldnak mégis sikerült folyóirata köré tudós gárdát szerveznie, amely irodalmi és élő forrásokból gyűjti és feldolgozza a zsidó mese-, monda- és legendakincset, továbbá a zsidó népszokásokat, kántákat, akik vele együtt hirdették, hogy a szokások tartották fenn a zsidóságot 2000 éven keresztül s hogy szokásai feltámasztásával biztosítható a zsidóság fennmaradása. Grunwald maga is elgondol-

Könyvekről és könyvekből

Írta: SZILÁGYI GÉZA

I.

Eddig — mit hozhat még a jövő? — ötödjára író szorong egymás mellett egy csendes szavós akarat összetartó parancsára, Sós Endre egyéniségében.

Versei is vannak: a zsidóság sok évezredes szenvedéseitől megsebzett idegzetének kemény ésszel és vértető Isteni lánccal féktartott remegései, néha vonaglásai. Versei hozzátartoznak műve teljességéhez. Amde oly sok és bonyolult, igazán aktuális az igazi, legfontosabb mondanivalója, hogy prózában tisztábban, nyomatékosabban, jobban rábeszélően és inkább meggyőzően formálódik kifejezése.

Már kora ifjúságától fogva — más fiatalok ábrándoztak, csillagokat néztek és táncos lépésekkel ugrottak át illúziót rontó pocsolyákra — mint harcatermett köztörviaskodott általában a szabadság és a hatalás, különösképpen a zsidóság ellenségeivel, akik többnyire azonosak. Tiszta fegyverekkel küzd, a magas hőfok meggyőződés és a szenvedélyes kitartással kincstárra gyűjtött tudás nemes fegyvereivel. Késztelen, hogy a zsidófalók és az kezéből sok veszedelmes fegyvert ütött ki, mindig a legkorrektebb vivőtechnikával.

Mint közpolitikai újságíró Sós Endre a tudók és okosok informálók kicsiny csoportjában rangoskodik. Sokkaréteges ismereteket halmozott föl sóvár-

agyaiban, értékesítésükre mindig alkalmas rendben. Azonfelül pedig — és ez a jó újságíró egyik kitüntetett ismeretjeléje — mindig pontosan tudja, hol és honnan kell a legrovidebb idő alatt tájékozódni, bármilyen exotikumról is van szó, vagy olyan meg-hökkentően új kérdésekről, amelyek meglepetésszerű aktualitás sürgettsége vetett föl.

Néhány éve Sós Endre vállalkozott a nagyobb vidéki városok most már javarészt ki-irtott zsidó lakosságának gazdasági, szociológiai és kulturális szempontból való történet-szemléltető méltóságára is, választ keresve arra a perdöntő kérdésre, mivel járult hozzá a zsidóság a vizsgált tárgyává lett városok építő és gyarapító fejlesztéséhez: igazán sokkal Sós ahogyan lámszokhatott volna, amely időökre. Anyagát, amelyet plasztikusan formált több apró, de nem kisfajszámu monográfiává, jórészt magának kellett felkutatnia és kiásnia, az érthető kegyeleti meg nem tévesztett tárgyilagossággal megrostálnia és nem erőszakkal egységbe harmonizálnia.

II.

A legújabb Sós Endre az orcképfestő irodalmi tanulmányíró. Legfrissebb gyűjteményes munkája „A nagyvárosi író” című karcsú kötet: hat képet egybefoglaló szerzői megállapítás szerint: „szellemi portré-gyűjtemény.” Ebben a válogatott kis képtárban egy-

keszt bizonyítására — kivált bocsát éveiben, 1908—1930-ig — jelentős irodalmi munkásságot fejtett ki, a zsidó néprajzon kívül főképp a zsidó művelődéstörténet és művészettörténet-területén.

Elégítései szolgálat számára, hogy megélhetése tudományos igazságának állakinos érvényrejutását a zsidó nép ősi földjén: Palesztinában és anyanyelvén: héberül. A Szent-földön menedéket talált tudós tisztelgetésre az új Zsidó Folklorisztikai Intézet (Palestine Institute of Folklore and Ethnology) jeruzsálemi folyóiratának, az Edothnak, legutolsó számát (II. 1946/47. 1—162.) — Raphael Patai és J. J. Rivlin szerkesztésében — emlékkönyvként adta ki, benne a jubileus archépe, méltatása, munkái korábban megjelent jegyzékének folytatása (összesen 755 szám) és egy sor jeles néprajzi értekezés. Külön érdeklődésre tartalmak számát a jubileumnak itt megjelent önéletrajzi jegyzetei. Ryesmi olvasható bennük: „A tudomány általánosan arisztokratikus, kevesek foglalkozása; a folklore ellenben demokrati-kus, tudomány... a népi és a néptől, mert a népből min-

denki belokapcsolódhatik a munkába.” Emlékei során hódol magyarországi munkatársainak is: Kaufmann Dávidnak, akiben már megindulást lát támogatására és munkatársára talált; Löwinger Adolf szegedi rabbinak, aki — szerinte — Löw Lipót (szerintünk talán inkább Löw Imánuél) nyomdokait járt a egy-egy néprajzi problémáért átbúváraként egész irodalmunkat (ilyenek: „jubhara-hara”, „ég”, „árnyék”, „álem”, „feltámadás”, „Levél”, „tán”, „forgószél”); Krausz Sámuelnek, aki sürdön kereste fel írásával a Mitteilungen-L emlékirata ebben a mondatban csendül ki: „Ötven év után meglepéssel látom, hogy képességem szerint beöltöttem feladatomat...”

A jóvágyzott munkát megillető elismeréssel gondolunk mi is a még mindig tevékeny, ősa tudóra, aki a magyarországi zsidó folyóiratokat is gazdagította közleményeivel s akinek része van abban, hogy nálunk is a mainál nagyobb érdeklődés mutatkozik az elmúlt évtizedekben a legnépszerűbb zsidó tudomány, a zsidó néprajz iránt.

SCHIEBER SÁNDOR

más mellé magasodik a kevés szóval nyomtatékosan jellemző tartalom-katalogus szerint: a magyar Suo (Nagy Ignác), a pesti tárca megteremtője (Agai Adolf), az „írók írója” (Ambrus Zoltán), a „cilinderes Tibor” (Bródy Sándor), a megaláztatott írója (Kóbor Tamás), a meglevenedet Szindbád (Krudiv Gyula). A képtár kiállításja, Sós Endre úgy gondolja, hogy ezek az írók valamennyien a nagyváros írói, a főváros írói, pesti írók akiknek közös jellemzője a „pestiesség”. Véleményem szerint az előbb felsorolt hat író mind a nagyváros írója, de nem mindegyikkel kapcsolatban azonos ez a nagyvárosi Pesttel, illetve Budapesttel. Ambrus Zoltán és Krúdy Gyula például nagyvárosi, de nem jellegzetesen pesti író, Bródy Sándor, noha olykor megteremtő nagyvárosi, sőt pesti is, legfeljebb mélyen a vidéken gyökerezik és „egri-ségi” hollig gyönyöködően ápolta meg becézte magában. De ez nem fontos. Hiszen mind a hat író — közülük három zsidó — egyformán megérdemli, hogy ma is bevilágítsanak virágatlan sírjukba és mint Sós Endre igazságosán teszi, megállapítsák rólok, hogy műveikből még nem szakadt ki az élet. Ehhez a kötethez is, amely talán eddig legjobb munkája, a *legelőpompás felkészültségű*, dus tárgyismerettel lendületes kedvvel fogott hozzá Sós. Sokrétű, bonyolult anyagát feljogosított érzéssel, kötelességtudással, majdnem türelmő lelkiismeretességgel halmazta össze. Mindent tud, amit íróról meg lehet tanulni. Ismeri a talajt, amelyben gyökereznek, a kort és a környezetet, melyet determinálta őket, külső életüket, amely nyomait hagyón befolyásolta belső világukat, összes munkáikat, amelyek tanuskodnak mellettük, olykor vildolón el-leütök is, bírálókat, akár dicsekedtek, akár öcsörögtek. Sós hiánytalan adalékkal igazán nem lehet vitázni, véleményeivel azonban nem egyszer kell, noha tárgyilagosan — fényt is, árnyékokat is észrevéve — igyekszik nézni és megmutatni íróit. Sajnos, nincs helyem olykor súlyos ellenvetéscim felsorolására és most, itt nincs módomban a kifogásaimat megokolni. Csak egyetlen általános megjegyzésre szorítkozom. Tulajdonoson mai szemmel, az itt szükséges, mert magyarázatot nyújtó történelmi — beállítás mellőzve figyel Sós a hatvan év eljáti viszonyokat és az írók személyes, egyéni oltórlhetetlen adottságait is. Szinte gépiesen húzza néha rájuk a felszínre az eljáti Magyarország, fájdalom még korántsem egyetemes, erkölcsileg még kötelezővé egyáltalában nem vált és sajnos, még alig tudatosított kollektívizmuskak moratani új irodalomszemléletét. Ez azonban éppen politikai jellegű túlzás. Egyébként az elemző és lelket parázdító

negatív ellentmondásoknál mégis csak gyakoribb a kis könnyveit kapcsolatban pozitív megelégedett helyeslésem, oly megállító mondatok olvastán, amelyek hosszas tanulmányoknak kis térfogata, ám sűrű és tartalmas párlatai.

Súlyos igazságtalanság volna, ha Sós Endre tanulmányait egybevetném a magyar irodalom legértékesebb és legékecsesebb esszéivel, egy Kemény Zsigmond, Péterfy Jenő, Riedl Frigyes, Ambrus Zoltán, Kosztolányi Dezső, Babits Mihály aranyművesi gondolat kívül-belül csiszolt, néha túl is csiszolt mesterműveivel. Nagyképű és átlátszó rangsori erőszakoló egybevetésnek itt semmi helye. Egybevetés nélkül is azonban: Sós Endre tanulmányai nem igazi esszék, e műfajmeghatározás hagyományosan klasszikus értelemben nem egy központi eszmé-meg köré kristályosodott tanulmányok. Stílusukban a szerző — elvöl-e vagy kényszerűségű? — ke-rüli és mellőzi a nekem oly kedves és a legelőkelőbb ész-szeletől is dedelgetett túzi-játékos szavakat, kősonyús jelzőket, a központi eszmé szinorgiás képeket, az inyese-keket mámorba varázsló bossor-kányos hasonlatokat. De tiszta, kifejező, teteles (állító és bizonyító), líraiújjasan józan stílus ez, illő ezekhez az író-szókhoz, amelyek nem vérbéli esszék ugyan, de egy más, nálunk éppen ritkasága és különlegessége miatt is megbecsü-lendő egyéni műfaj képviselői: irodalomtörténeti riportok, am-lyenek a párizsi-Nouvelles Lit-téraires, a berlini Literarische Echo, a Supka Géza szerkesz-tette budapesti Literatura ha-sájait életkeltették, eleven, könnyed, vonzó, sok regényről és novelláról érdekesebb, vá-lasztékos hangú híradások ki-válto írók külső életéről, belső világáról, lelki kalandjairól. Annak idején a francia Jules Huret, a német Conrad Alberti és az osztrák Hermann Bahr nevét (jregkorában már ő is igazi súlyos esszéket kovácsolt) szétvitték ilyfajta *fürge hadi-tudósítások az irodalom szem-lemi harcdeiről*. Sós Endre érdemes társul áll most mellé-jük.

Férőruhákért,

személtér, tékeremélt, asznye-gét, szőkegyért, egész háztartá-sért leginkább írt

GRÜN, saját Üzletom

Népszínház-utca 20. Hívára 10a.
Telefon: 167-625

TANULÓLEÁNY FELVÉTELEK
dr. Alpárné női ruha szalonjá-ban, Váci-utca 9.

TÜZIFÁT

hasábban és aprítva szállít:

Stern fatelep filatorigát állomás. Tel.: 362-324, 152-990.

Hitközség és cionizmus

Vasárnap délelőtt a Zene-művészeti Főiskola nagytermé-ben a Magyar Cionista Szövet-ség „Hitközség és cionizmus” címen. nagygyűlést rendezett, amelyet Dénes Béla nyitott meg. Egy döntöttünk — mon-dolta — hogy a hitközségi választásokon külön, önálló listával indulunk. Mindenek-előtt kijelentjük, hogy harcunk, noha egyformán elvi és gyakor-latú sikon mozog, nem irányul személyek ellen és így termé-zelesen azok ellen sem, akik a hitközségi munkát az elmúlt két esztendőben vezették. Nem állítjuk, mert becsületesen nem is állíthatjuk, hogy minden, ami az elmúlt két évben jó volt, lötként indult ki és a ml érdemünk és minden, ami eset-leg rossz, vagy félresikerült, egyedül az ő hibájuk. Két dol-got állítunk: az egyik az, hogy az „elérte eredményekből” az oroszlanrész a cionizmus és ezt fölünk elvitatni nem lehet; a másik pedig az, hogy az el-következendő hitközségi rend-szor valami teljesen új lesz a magyarországi zsidóság életé-ben. Eljenek a zsidók a hitkö-zséggel is. Eljenek, de előbb töltsek meg tartalommal, ön-bizalommal, gerinces, meg nem alkuvó magatartással, mélysé-ges közösségi felelősség érzé-sel. Ápolják és erősítsék vallá-sos intőzményüket, de ismer-jék fel az élő, eleven héber nyelv, irodalom és tudomány minden zsidót összekapcsoló erejét s a maguk elikus maga-tartásához merítsenek erőt Erec Jisraél hősies, példamutató életéből.

Jámbor Ferenc tartott ezután előadást a stadionokról, az ud-vári zsidókról, akik a közép-kortól kezdve egészen a de-mokrácia diadaraújutásáig inté-zték a zsidóságnak az ügyeit. Ezután Náthán Sándor tartott előadást „Hitközség és cioniz-mus” címmel. „A cionizmus — mondotta — nem azonos a Palesztinába vnló kivándorlász-sal. Ha a cionizmus csupán ezt jelentené, egy lényegében sem-miben sem különbözne azon zsidók törekvésétől, akik Ame-rikába vagy más Európán ki-vüli országba akarnak kivándorolni. Amint, hogy nem min-denki cionista, aki Palesztinába kivándorol. A cionizmus nem a zsidó egyén, hanem a zsidóság problémáját kívánja megoldani. Célja: a zsidóság népi, szociális és szellemi megújodása. A hitközség jelenleg a galutban élő zsidóság egyetlen hivatalos szervezési és közösségi formája. Ezért foglalkozni kell a zsidó-ság minden problémájával. Mithogy pedig ezen problé-mák nemcsak vallási jellegűek, de kiterjednek a zsidó közö-ségi élet minden más vonatko-zására: a zsidóság kulturális és egyéb feladataira is, a hit-

községeknek át kell alakulni népközségekkel.”

A nagygyűlést Salamon Mi-hály, a Magyar Cionista Szö-vetség elnökének záróbeszéde fejezte be.

A tékeresabai Orthodox Hitközség főgábjának ellenőrzésével közzét-ta, pccsátjével és adójával ellátott

Kóser Sel Pesach

VALÓDI KÖSST.

50 fokos szilvapálinkát

hozunk forgatamba, eredeti s deciliteres palackban.

Ára Ft 42.—,

amely össegben forgalmazott, hé-lyegilétűk, szállítás bevezetőkáb-nak. Csomagolást önkéntes áron felszámoljuk.

Viszonteladónak árendemény

Weisz Mór és Társa

ELŐ GYULAI RUM- ÉS LIQÓR-GYÁR RÉSZVÉNYTÁRSÁG.

GYULA,

Kossuth-tér 4. Telefon: 25.

MASKIRUT

ÜZLETI TANÁCSADÓ ÉS KERESKEDELMI IRODA

Lovólcim:

MASKIRUT, 6.

ROTSCHILD-BLVD

Tel-Aviv, Palesztina

Üzlet szervezés, képviseletstb.

Üveges munkát

hatásági áron vállalk.

Bethlen Gábor-utca 7. Telefon: 224-288. Képekterek nagy vá-lasztékban.

FRANCIA-NÉMET-OLASZ NYELV-TANÍTÁST, magyar korresponden-t, költői vállal. Utazásúkat nevelőre fogadva. II. Mártírok-utja 91., II. s ALTSCHELNÉ.

Van már sorsjegye?

Rendeljen egy levelezőlapot az 50 ére népszerű és szerencsés

Benkő Bank

résztvénytársaságú

Budapest, Andrassy-ut 59.

Minden második sorsjegyet nyert.

OGYONOK tel-telek

AZ ÓBUDAI HITKÖZSÉG. Stöckler Lajost örökös tisztletbeli tagjává választotta

Az Óbudai Izr. Hitközség március 16-án tartotta évi rendes közgyűlését a hitközség Zichy-utcai székházának tanácstermében.

Spatz Nándor elnöki megnyitójában tájékoztatta az érkezőkkel az előző évi tevékenységéről, majd a gyászsemléki német megadásának harmadik évfordulójáról, az óbudai zsidóság kitérő mártírjáról. A megemlékezést a közgyűlés tagjai kegyeletűkkel hallgatták végig. Ezután közszóval a közgyűlésen megjelent Stöckler Lajost, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának elnöki és Domonkos Miksa a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetőjét, majd ismertette a hitközség vezetősége munkájának anyagát, mely a szegények támogatására, a hitközség tevékenységének pártatlan munkahelyiségét az újáépítés szorgalmazására.

Vándor Andor főtitkár évi jelentésében vázolta a vezetőség 15 hónapos munkájának eredményeit, a zsidó kultúra érdekében kifejtett tevékenységeit. A gazdasági helyzetről szólva kiemelte a tagok áldozatkészségét, majd az újáépítés munkájának lebonyolítása érdekében tanúsított megértő támogatásukért az óbudai zsidóság közönségétől tolmácsolta Stöckler Lajosnak és az Országos Irodának, mert ez a támogatás tette lehetővé, hogy a munkájuknak nyilvánított óbudai templomot a pusztulástól megmentsék. A szociális munka hatékonyabbá tételéért hálafejeztetett ki a Jointnak, dr. Geyer Albertnek, a Pesti Izr. Hitközség elnökhelyettesének, valamint a Pesti Izr. Hitközség azonnali bizottságának. A jelentést Schlanger József, Kemény Andor, Szirtes László, Brédy Gyula és Hutterer Mór hozzászólásai után a közgyűlés egyhangúan fogadta el.

Ezután Spatz Nándor az óbudai zsidóság hálája jeléül azt az indítványt terjesztette elő, hogy a közgyűlés az óbudai zsidóság érdekében kifejtett munkásságáért válassza Stöckler Lajost, az Országos Iroda elnökét a hitközség örökös tisztletbeli tagjává. Az indítványt a közgyűlés tagjai egyhangú lelkesedéssel, közfelkiáltással fogadták magukévé.

Dr. Neumann József főrabbi ünnepélyes szavakkal iktatta be Stöckler Lajost az óbudai hitközség tagjai sorába. Beszédet befejezésekor: papi áldást adta Stöckler Lajosra, aki meghatott hangon mondott köszönetet a megválasztásért és ígéretet tett arra, hogy miként eddig, a jövőben is mindent el fog követni az óbudai zsidóságért.

A zárszavak és az 1947. évi költségvetési előirányzat elfogadása, valamint a felmentvény megadása után Vándor Andor főtitkár ismertette az alapszabálymódosító indítványt, mely a demokratikus elvek szerint korszerűsíti a hitközség

szervezetét. Az indítványt rövid vita után elfogadták. Végül a napirend utolsó számánaként az egyszemélyes ügyekben követendő eljárás érdekében a Jointtal folytatott tárgyalásairól számolt be Spatz Nándor elnök.

A Zsidó Világkongresszus sürgeti a „genfi embervédelmi konvenció” revízióját

A Nemzetközi Vöröskereszt március 3-án és 4-én Genfben értekezletet hívott egybe, hogy a hadifoglyokra és elvitt internáltakra vonatkozó u. n. „genfi konvenció” klauzulák tanulmányozza és revízió alá vegye.

A konferencián az egyetlen zsidó szerv a Zsidó Világkongresszus volt. Dr. G. M. Rieger a Zsidó Világkongresszus genfi irodájának igazgatója hangsúlyozta, hogy az eddigi genfi megállapodás a civil lakosságot nem védte és a megszállt országokban az internálás, a deportálás és a tömegmészárlás éppen ezért volt lehetséges, mert a „genfi konvenció” semmilyen törvényes védelmet nem nyújtott a polgári lakosságoknak. Eppen ezért a régi rendelkezések revízióját kérte és a Zsidó Világkongresszus exekutívájának megbízásából új védelmi programot terjesztett elő. Ez a program a következő követelményeket tartalmazza:

1. Az új szabályzat világosan és meg nem alkuvóan mondja ki azt, hogy a Nemzetközi Vöröskereszt Bizottságának védelme és oltalma kiterjed minden fajta üldözött kisebbségre, tekintet nélkül arra, hogy azok polgári lakosoknak, vagy polgári internáltaknak tekintendők.

2. A védelem függetlenül attól, hogy háború vagy béke ideje van, minden időre terjedjen ki.

3. A védelemre szorulókat a hadifoglyokkal egyenlő jogot élvezzenek.

4. A Nemzetközi Vöröskereszt Bizottságának jogában legyen, hogy minden koncentrációs helyet meglátogathasson, tehát börtönöket, táborokat egyaránt. Továbbá az őrizetseknek segítségére lehessen, segítsen elhelyezni, adhatson gyógyszer- és ruházati segélyt, leveleiket továbbíthassa és segítségükre legyen kulturális és vallási életük gyakorlásában.

Az új védelmi törvény védelmét ne élvezhessen olyan ország, amely önmaga ezeket az elveket nem követi. A Nemzetközi Vöröskereszt Bizottságának pedig megadassék az a hatalom, hogy az új megállapodás végrehajtását diplomáciai úton is ellenőrizni és végrehajtani tudja.

A katolikus és protestáns szervezetek képviselői nagy rokonszenvvel hallgatták a zsidóság követeléseit és osztják azt a véleményét, hogy a Vöröskereszt védelme a polgári lakosságra is terjedjen ki.

Az angol imperializmus és Palesztina

A Magyar Clonista Szövetség folytatja azt az ankétsorozatot, melyen a zsidóság életbevágóan fontos problémáit tárgyalja meg. Ujjezer ezekben az előadásokban az, hogy nem egyoldalú beállításban folyik a kérdések megvilágítása, hanem a különböző politikai irányzatok képviselőit is meghívják, hogy meghallgassák ezekben a kérdésekben elfoglalt álláspontjuk felől. Így történt ez az ankétsorozat március 13-i előadásán is, amelyen az angol imperializmus és Palesztina kérdése volt a vita tárgya.

Jámbor Ferenc, a telavivi Mishmar című lap szerkesztője, a palesztinai nemzetgyűlés tagja zsidó szemszögből nézve világította meg a kérdéskom-

plexumot. Előadásában, amely a személyes élmények kirajzása volt, mindvégig lebilincselő módon tártá a hallgatóság elé annak az imperialista politikának okait, melyet Anglia munkárpárti kormánya folytat a palesztinai kérdésben. Horváth Zoltán, a Népszava szerkesztője a marxista álláspontot képviselte a vitában. Szerinte Palesztina kérdése nem Palesztinában dől el, hanem azt a világ proletariátusának a világ kapitalizmusával szemben vívott győzelmes harca fogja eldönteni. Faludi György író szintén szocialista nézetet vallva azonosította a zsidó nép küzdelmét a világproletariátus küzdelmével, amely végül is a Zsidó Állami megteremtéséhez fog vezetni. A magas színvonalú vitát dr. Nádor Sándor, a magyarországi Palesztina Hivatal vezetője vezette.

KIVÁNDORLÓK!

UTLEVÉLKÉPEK gyorsan olcsón és jól
KUNNIA, Somogyi Béla-ut 6. (Kossuth Lajos-u. mellett)

Megbízható kóser Székesztély

BOR

kapható kitűnő minőségben.
Bányai Oszkárnál, Hegedűs
Sándor-utca 8., Érdvő-utca
szek.

Edény, üveg, porcellán

háztartási cikkek értéke és eladása

Uj világ bolt

Népművelési-utca 22. Szombathely

Művészi siremlékek

nagy választékban

BOROS JÓZSEF
Dob-utca 2. Tel. 227-668

VENDEGLŐ,

kávéházi
berendezések,
szék, asztal,
lámpa, olcsón.
Tel.: 139-274
Hétszínház-
utca 3B

Taxi gyors és gépről kerek
gépkocsok, délelőtti 2-3
óra, hetenként 3-szor, fizetés
igénnyel. „Ujpest” jellegre
Leopold Cornél hirdetőirodában,
Teréz-körut 3.

A pontos, megbízható

„DAVAI” BOY-vállalat

minden elvált - (Egyet-nappal)
Óráként 6 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Papir, írószer

üzleti könyvek, karikétek, viték
leíralt és alkalmassal nyilvántartó
laci könyvek.

Weinberger és Fejérmé
IV., Deák-tér 6. (Anker-palota)

UDOLÁS, PIHENÉS, GYÓGYULÁS,
DIETA a magaslati helyen fekvő
Noémi Penzióban.

Előrendelői orv. ellátás. Fogorvosok
előzetes, egészséges mekák.
Pozsónra előzetes.
Szabadsághegy, Cserna-utca 5B.
Telefon: 161-312. Antibébi,
Felső-utca 11.

GYERMEKÁGY.
BICIKLI, ROLLER, **VICÁNAI**
ÜSSZESZÜKÖS ÁGY
Nagyatádi Szabó-utca
Király-utca szek. 50

ÓRÁT
lelkiismeretesen javít,

védői megbízásokat gyorsan
közöl: PILISCH DAVID ORAS-
MESTER, VII., Erzsébet-körut 36
II. emelet 21.

A Mazot VII. kerületi első tagozatának

március 12-i heti összejövetelét a Pesti Izr. Hitközség székházának dísztermében dr. Váradi Jenő nyitotta meg. Az összejövetel első számaként Róbert Mária mondta el megrázó erővel Vihar Béla „A berdecsevi per” című legendáját, majd dr. Vágházi István beszélt a közel-múlt eseményeiről, amikor a zsidóság rácszmélt az eddig követett ut helytelenségére és arra, hogy zsidóbbá kell válni vallási és népi értelemben. Előadása befejezésekor harcot hirdetett nem a kereszténység, hanem a téritők ellen. Szegő József a körzet feltételei bizalmát kifejezte a Stöckler Lajos. Kádár Gyula a szegény, elhagyott zsidók fokozottabb támogatásért emelt szót.

Stöckler Lajos az elhangzottakra válaszolva kijelentette, hogy a VII. kerület zsidóságát nem félti a téritők munkájától, mert tudja, hogy ez a zsidóság nem fog meglátorodni. A zsidó jövőt az új választások alapján összeállított P. I. H. van hivatva kialakítani. Ez a testület hűtőkörképe lesz a magyar zsidóságnak, mert olyan emberek fogják alkotni, akik a zsidóságot tekintik mindennekfelett. Demokratikus hitközségi szervezettel lesz ez, mely demokráciát akar falain kívül és falain belül. Végül annak a hitének adott kifejezést, hogy az ifjúságot nem kell féltetni a téritő munkától, mert annak nevelése olyan szellemben folyik, ami garancia arra, hogy a zsidósághoz nem mer hozzányulni senki.

Dr. Grünfeld Hugó az Ádár hó 24-i gyásznapról emlékezett meg és kérte a megjelenteket, hogy szolidaritásuk jeléül hőtétl áldozzanak a zsidóság gyász évfordulóján.

Dr. Váradi Jenő jelentette be ezután, hogy a helybizottság által a gyermekfelruházási akció javára rendezett teadélután fényes eredménnyel zárult és annak megrendezése körül kifejtett tevékenységükért köszönetet mondott dr. Egri Sándorné elnöknének, Herstein Lajosné társelnöknek, Hegedűs Arminának, Rosenberg Andornének és a helybizottság többi tagjának.

Dr. Egri Sándorné a helybizottság nevében azzal hártotta el a köszönetet, hogy amit tettek, azt kötelességüknek tartották megtenni.

Guss Adolf a szegénysorsuak pszichai ellátásának kérdésében szólalt fel. Sáfárny Jakab felhívása után dr. Váradi Jenő megnyugtató kijelentésével, mely szerint minden szegény VII. kerületi zsidó macesszellátásban részesül, az összejövetel véget ért.

Kézikocsit
honnán végy?
Bajnok-utca 34.

A miskolci mártiremlék leleplezése

Közel háromszáz mártírja emlékének megörökítésére a Miskolci Kereskedelmi Testület emléktáblát állított, melyet március 2-án, gyásznap helyett keretében avattak fel.

Az ünnepélyt, melyet nemcsak az emléktáblán feltüntetett 293 miskolci zsidó kereskedő, hanem valamennyi elharcolt és elpusztított magyar emlékeztetőre tartottak, Ehrenfeld Jenő alelnöke nyitotta meg, majd Szász László szavalta el Ady „Emberek az embertelenségben” című versét. Az emléktáblát megható gyászbeszéd keretében leplezte le ezután Székely Imre alelnök, a KOKSZ elnöki tanácsosa.

— Európá tengerényi vérel áztatott földjén tömegsirokat hantolnak. Fővárosunkban végett nem érő monstre temetéseks folynak. Koporsók százai, ezrei, benne százezer áldozat csontjai, mind ismeretlenek. A mi mártírjaink nem ismeretlenek. Nem jutott nekik e hazában egy kis darab föld, leg-többjüknek náci Németország gázkamráinak keményéből füstként szállt lelke az égbe. Mi megmaradtak ezen testület tagjai fogadjuk, hogy soha többé nem felejtünk.

Klein Vilmos elnök, a Koksz társelnöke ecselelte a megbékélés, az összetartás, a szeretet szükségességét. Hirdesse ez a tábla azt — mondotta többek között —, hogy a megmaradt emberiség soha ne akarjon többé háborút.

Rónai Sándor kereskedelmi miniszter képviselőjében Igaz János, kamarai főtitkár tartott gyászbeszédet, majd dr. Bródy Sándor, a Koksz országos ügyvezető elnöke szólalt fel.

— Rajtunk a bosszu nem segít — mondotta —, a mi halottainkat életrekelteni már nem tudja semmi és annak a tömegnek, amely itt gyászol, igaz öröme ebben az életben

már ugysem lesz. Mi tehát azt kórfjuk, csak és azzal a kérdéssel fordulunk az ittlévők-höz, akiknek soraiban az egész város vezetőit tisztelhetjük, hogy ne hagyják ajrá nagyra nőni az antiszemitizmust.

Oszip István főispán a vármegye, dr. Gálffy Imre polgármester a város, Fülöp József nemzeti bizottsági képviselő a Nemzeti Bizottság és a Magyar Kommunista Párt, Ginczeri Sándor a demokratikus honvédség, Nemes Júlia nemzeti gyűlési képviselő a Szociáldemokrata Párt, Schuman János az Ipartestület, Pátiay Tivadar nemzeti gyűlési képviselő a Független Kisgazda Párt, Császár József a Nemzeti Parasztpárt, Kun András a vármegyei gazdaság részvételt tolmácsolták. Dr. Sugár Gyula közjegyző beszéde után Zúsmann Alfréd a Miskolci Izraelita Hitközség elnöke következett. Hiába az idő múlása — mondotta —, nem tudjuk és nem bírjuk elfelejteni szeretteinket, testvéreinket, kártársainkat, bajtársainkat, akiket brutális erőszakkal ragadtak el abból az életből, melyben a társadalomnak, a városnak, a hazának szolgálataira éltek. Meg kell hogy valósuljon Jesajahu próféta jósata, mikor nem lesz többé gonosztevő az emberek között. A gyűlöletét felváltja a szeretet, mely diadalt üt az egész világon.

Duszik Lajos espéres az evangélikus egyház képviselője a következőket mondta: „Közétek állok most, siró zsidó! Ami veletek történt, azt az ember szemszögéből nézve, embertelenségnek, gonosszágnak, pokoli gazságnak tartom.”

Illyés Bertalan plüssök helyettes a református egyház együltérzését fejezte ki. Dr. Fischer Vilmos főrabbi megárazó imája zárta be a kegyeletes ünnepséget.

Gyapjút
Nyulbőrt
Pézsmát
Nyersbőrt

legmagasabb árban vásárol
HERSCH JENŐ
Somogyi Béla-ut 9. Telefon: 437-032.
Rumbach S.-u. 10.

WEISZ MÓR DOB-UTCA 22
Orth. Kóser Sel-Pészach
cukrászkülönlegességek békebeli minőségben
Az orth. rabbiság felügyelete alatt
Megrendeléseket kérjük már most előjegyezveint!

AUTÓ-
PORTÁL-
BÚTOR-
ABLAK.

ÜVEG WAGNER
Kazinczy-u. 9.
Tel.: 221-075

KIVÁLÓ MINŐSÉGU

kóser sel peszach bor

kapható hordótételben.

Rizling édeskés
literenként Ft. 4.20

hordóbortot felszámolva

Berger Lajosné

BORNAGYKERESKEDŐ,
Nyíregyháza, Bajtos-utca 35.

Karcsuság titka

Ehrenthalné fűzőszalonja

(Dohány-u. 38. I. emelet)

Fűzők, gyógyhastűzők, mellhastűzők,
konabinék, fűzőruhák készítése.

A bonyhádi congr. izr. hitközség pályázatot hirdet

rabbihelyettes - kántor - metsző -
hitoktatói állásra.

Pályázhatnak orthodox felfogású, 45 évesnél nem idősebb urak. Javadalmazás: lakás, fűtés, világítás, fizetés meg egyezés szerint. Költségek a meghívottaknak térítendőek.

Székely Emil ökszerőz 26

Brilláns, ékzett, aranyt, ezüst, órái vesz, cserél és elad.

Adler Sirkó Somogyi Béla-ut 7

AZ UDVARBAN

Hozott márványlapok vésetét is vállalom. SZOMBATON ZÁRVA.

Jó és olcsó fafüggöny-

tartó, sín és gürögvel. Folyó méter: 27 Ft. Képekreték nagy választékban. Telefon: 224-283. Bethlen Gábor-utca 7.

Meleg BAROMFIT

HUSVÉTRA MÁR ELŐJEGYEZHET

Kohn és Erbst

KÓSER BAROMFI ÜZLETÉBEN.

IX., Mátyás-utca 5.

GYERMEKSZERETŐ orth. LEÁNYT AZONNALRA FELVESZEM, előnyös feltételekkel. Gim: MOSKOVITS KÁROLY, Laudon-utca 6. szám.

Ágytoll, pehely

LEGOLCSÓBBAN

Kohn Irén,

VIII., József-körút 42.

ÁGYTOLL TISZTÍTÁS.

6 ÉVES KISLEÁNYOM MELLE intelligens, házias nőt keresek azonnalra. Jelentkezés délután dr. Cserépfalvi, XI., Abel Jenő-utca 12. Telefon: 468-104

SZALONSZABONÓ házakhoz vagy műhelybe ajánlkozok. Rákóczi-ut 11. II. emelet 8. Hálász.

Hirek Palesztináról

A világpolitika sorskérdései és Palesztina

A világ közvéleményének ügyelve az elmúlt héten Truman elnök Görög- és Törökországgal kapcsolatos beszéde és a moszkvai külügyminiszeri értekezlet felé fordult és Palesztina, az itt-ott befutó terrorista akciókról és ellenintézkedésekről tudósító hírek ellenére is, kikerült a nemzetközi érdeklődés fókuszából. A Palesztina-kérdés ismerőri azonban tudják, hogy Palesztina kényes földrajzi helyzete következtében mindig érdekelt fél, ha nagyobb jelentőségű nemzetközi rendelkezésekről, vagy éppen bonyodalmakról van szó. A Truman beszéd sajtóvisszhangja minden részletben világossá tette az új amerikai politika indító okait — és várható következményeit. Minden arra mutat, hogy Bázelben az utolsó Cionista Kongresszuson a cionizmus politikai érdeklődésének az USA felé toldása a nemzetközi helyzetet valóságos szeméremtől fakadt. Az amerikai cionizmus aktivizálódása olyan hatalmas eredményeket ért el, hogy ma Truman elnöktől és Marshall külügyminisztertől kezdve az egész USA közvélemény a szak-

szerveztek és a két politikai párt egyaránt támogatói a cionista törekvéseknek — legalább is, ami a bevándorlás nagyarányú fokozását illeti. Amíg a zsidó nép természetes életjogai; önálló népi lét és függetlenség nem válnak az egész emberiség célkitűzéseivé, érthető, ha a zsidóság önmaga szakaszokként valószínűleg megidéjait és időlegesen felhasználja azok segítségét, akik a célok elérésében támogatják. Így volt a cionizmusnak egy angol korszaka, így alakul ki talán most egy amerikai korszaka. A józan szemlélő azonban tudja, hogy amennyire a zsidó nép nem állott az „angolok szolgálatában” úgy nem lesz most sem az USA „csatlósza”. A zsidóság, mint a népek testvéri szövetségének egyike kíván résztvenni az emberiség fejlődéséért folytatott nagy nemzetközi munkában és a zsidó nép örülne a legjobban, ha ennek a lehetőségnek a megteremtésében nemcsak egy-egy államnak, hanem minden népnek a segítségével számíthatna. Talán lehetőség nyílik majd ezen nemzetközi biztosítékok megszerzésére, ha

Palesztina ügye az Uno előtt

a maga teljességében megvitatásra kerül. Rá kell azonban mutatnunk arra, hogy bár Bevin az angol parlamenten hivatalosan bejelentette: Anglia az Unohoz fordul a palesztinai helyzet megoldása ügyében — mind a mai napig Angliának az Unohoz delegált képviselője még nem tett előterjesztést az Egyesült Nemzetek Szövetségéhez. Bár az USA hivatalos és félhivatalos szervei több ízben felkérték az angol külügyminisztériumot, tegye meg a szükséges lépéseket az Unónál, hogy az minél hamarabb hozzájáruljon a nehéz ügy kivizsgálásához és Trygve Lie az Uno főtitkára saját elgondolását is szeretné volna megvalósítani — az öt nagyhatalom és hét semleges ország (nem arab ország) kiküldöttéből alakult bizottság már most vizsgálja meg a megoldási lehetőségeket és szeptemberre már kész javaslatokat terjeszt az Egyesült Nemzetek Kormányára nem kéri fel az Unót intézkedésre, egyik ország sem látja a lehetőségét, hogy képviselője a tervezett bizottságban helyet foglaljon. Mint-hogy a moszkvai tanácskozáson a hontalan személyek ügye is szóba került és általában vélemény szerint a táborok lakóinak a helyzetét sürgősen meg kell oldani, ez pedig a zsidók helyzetének tisztázása nélkül lehetetlen, felmerült az a ja-

vaslat is, hogy még szeptember előtt hívják össze rendkívüli ülésre az Unót. Ez azonban az Uno erősen korlátozott költségvetési keretei mellett csak akkor volna lehetséges, ha Anglia magára vállalná a rendkívüli ülés személyi és dologi költségeit. Az angol kormány azonban — mint a Pálorc jelenti — még nem határozott a költségek átvállalásáról.

Ha korábban annak az általános véleménynek adtuk kifejezést, hogy Anglia csak újabb időnyerést akar elérni a Palesztina problémának az Uno elé utalásával, úgy az angol kormány fentvázott halogatása még jobban alátámasztja ezt a mézetest. Vannak már olyan hangok is, amelyek kétségbevonják azt, hogy Bevinnek valóban őszinte szándéka lenne a megoldást az Unótól kérni. E. A. Mowrer a „New York Post”-ban arról ír, hogy Bevin tulajdonképpen „szándékosan késlelteti” vitte át a köztudatba az Uno bevonását. Amerikát akarta megsejteni ezzel az angol külügyminiszter, arra gondolva, hogy így megnyeri majd a maga számára az USA kormányát, amelyik nem szívesen látná, hogy az Uno közbenjöttével Oroszország is azót kapjon a palesztinai ügy eldöntésénél. „Azonban — írja Mowrer — ha az elnök úgy dönt, hogy a németországi hontalan zsidók súlyos helyzetének és Palesztina sorsának a megoldása fontosabb, mint a szovjet távoztatása a Közép-

Keletről —, úgy Bevin kísérlete eredménytelennek fog bizonyulni”. Hogy pedig ez a döntés így alakuljon, az amerikai zsidóság nyilván mindent el fog követni. Jelenleg a Jewish Agency Végrehajtó Bizottsága

is a Palesztina problémának az Uno előtti tárgyalására készül fel és közben mindent elkövet, hogy az átmeneti időben is minél több bevándorlási engedélyt csikarjon ki a mandátárius hatalomtól.

A „Jisuv önbizalmát nem lehet megrendíteni!”

— ez a megállapítás csendül ki azokból a hírekből, amelyek az elmúlt héten érkeztek Erecből. Az ostromállapot nehézségei között élő jeruzsálemi zsidó lakosság vidáman, utcai felvonulással ünnepelt purimkor. Általános örömet keltett és fokozta a Jisuv önbizalmát az az alapközhelyezés, amellyel Jeruzsálemben egy új zsidó negyed kiépítéséhez láttak hozzá. A Nemzeti Alapok tulajdonában levő területen új városi település létesül 1000 új lakással. Az utcák Jeruzsálemben és Tel-Avivban olyanok, mintha minden nap sabbat lenne, ugyanis az ostromállapot rendelkezései következtében tilos az autóközlekedés. A gyalogforgalom azonban annál élénkebb. Az emberek általában bizakodnak, mert tudják, hogy végső soron az ő magatartásuktól függ nemcsak a Jisuv, hanem talán az egész világ zsidóságának a sorsa.

Mac Millan tábornok, aki az áthelyezett Barker tábornok utódja, így fejezi ki véleményét: „Sokkal lényegesebb megértést mutatnak a Jisuv iránt, Szavalnak tettefordulását jelenti az a rendelkezése is, amellyel 17-től, hétfőtől kezdve felfüggesztette az ostromállapot korláto-

zó intézkedéseit, mert ezek jelentős kárt okoztak az Ország gazdasági életének. Az utóbbi napokban több eredménye mutatkozott a Jisuv aktív közreműködésének a terrorizmus elleni harcban. A Jewish Agency-nek sikerült meggyőzni a főparancsnokot arról, hogy nem katonai eszközökkel, hanem csupán a Jisuv erősítésével és szabadságának visszaadásával lehet felszabadítani az országot a terroristák nyomása alól — és ezzel egyben mentesíteni angol katonákat is orvátmadásoktól.

Az „illegális” bevándorlás új utjai?

A „Morning News” című Bécsben megjelenő angol lap fantasztikus hírt közöl egy az amerikai sajtóban is helyet kapott tervről, amely titokban légi úton kívánja a zsidókat a német táborokból Erecbe szállítani. Egy amerikai bizottság felkérte az USA törvényhozó testületét nagyobb anyagi segítség megszervezésére. A pénzből szállító repülőgépeket szádozokának vásárolni és ezeken a gépeken szállítanak a zsidókat Németországból. Egy D. C. 4-es szállító gép naponta négy fordulót tehetne 70 nappal, Európa „egy bizonyos repülőteréről” Palesztinába.

(GELLERT)

Külföldi tiszta gyapjuszövetek már megérkeztek!

Női- és férfiszövet-különlegességek szaküzlete

RÓZSA LÁSZLO

BUDAPEST,

IV., PETŐFI SÁNDOR-UTCA 16.

TELEFONSZÁM: 184-102

Mintákat vildekre is szívesen küldünk

Englándernél ismét kapható

kizárólag a főüzletben

orth. kóser Sej-Pészach fűszeráru és jóminőségű borok

ENGLÄNDER sütőde, Karácsony S.-ut. 1 (Telek-lér sarok) Demifonok nagy választékban!

ÓRÁT, ÉKSZERT
NEUFELDTŐL
csak Rákóczi-ut 8/a.

Palesztina kulturális élete

A Szocialista Cionisták (Ichud-Hapaj) Pártja március 19-iki beszéjével az új székesfehérvári főrabbi, Komlós Ottó dr. nagyszerű előadást tartott Erec kulturális életéről. Előtte a szigetutcai napközi otthon gyermekei szerepeltek zajos sikerrel.

Komlós Ottó többek között azeket mondta:

— Az a kulturális élet, amely az országépítés nehézségei, továbbá a háború- és a politikai viszonyok ellenére egyre hatalmasabb mértékben bontakozik ki, a zsidó alkotószellem erejét és az eredi életérő munkáinak intenzitását dicséri. A szellemi élet itt természetes megnyilatkozás és nem mesterségesen épített, mint a gátló. A sajátos jellegű kultúra kialakulásához megvan minden feltétel, legelső sorban a föld és a nyelv.

— Az újheber irodalomnak eredi reneszánsza a zsidóság, mert csak a földdel való kapcsolata nyomán érelődhettek meg. Nem minden föld alkalmas azonban arra, hogy kultúra fejlődjen rajta. Így Hirsch báró hatalmas összeggel támogatott argentinai kolonizációs törekvései a zsidóság számára ma már nem jelentenek semmit sem. Palesztina ellenben följe, történelme és multja révén a zsidó nemzeti törekvések egyetlen céljává összpontosult.

— A héber nyelvújítás az utolsó nemzedék szívügye lett és a héber, mely közel két évezreden át csak tudósok privilégiuma volt, a XIX. század végével a világ minden tájáról Erecbe gyűlt zsidóság egységes és közös nyelvvévé alakult. A kulturális élet fejlődését nagy buzgalommal a régiből újjalaktól nyelv-indította el, mely részint a mindennapi érintkezés, az írás, részint pedig harmadik tudományág kifejezőeszköze lett.

Erec kulturális életében három típus nyoma érzhető: 1. az orientális, melyen arab vonás érződik, 2. a régi jiszuv, a kelet-európai zsidóság zárt életformával, 3. az új jiszuv, mely a kulajdonképpen megújódást jelent.

Az előadó ezután a legújabb statisztikai adatok alapján, egy-egy képhez számolt be Erec az elmúlt életről, az iskoláiról, az egyetetről, a hajfai kultúráról, könyvtárakról, színházakról, újságokról, könyvtárakról, népművelésről, zenéről és képzőművészeti kultúráról.

A „Magyarországi Zsidók Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága” információs osztályának közleményei

(Bethlen-tér 2. I. emelet 30.)

Mecsinzkája 127. láger (Odesszától 45 km.) tartózkodók névjegyzéke:

(Nevezettek, volt deportáltak, akik a Vörös Hadsereg műveinek bevonulásakor súlyos betegségeket, vagy menhelyüket a krími fölszigetre szállították, ahol gondos ápolás után visszanyerték egészségüket.)

Fekete Mária, budapesti lakos, kb. 20 éves.

Felderman József és unoka, Kánya Ferenc, budapesti lakosok.

Flechner Ernőné, Kecskeméti lakos.

Friedman Sára, budapesti lakos, kb. 36 éves.

Fischer Sári, debreceni lakos, kb. 32 éves.

Grosz Ersei és leánya Réza, budapesti lakosok.

Hollós Margit, budapesti lakos, kb. 20 éves.

Rosenthal Lia és Lujza nővérek, budapesti lakosok.

Rosenthal Mária, budapesti lakos, 45 éves (Váciuton lakott.)

Schwartz Klára, budapesti lakos.

Weisz Mimi, budapesti lakos, kb. 40 éves.

Weisz Róza, Piri és Teri nővérek, debreceni lakosok.

Weiszner Emma, kecskeméti lakos.

A Magyarországi Zsidók Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága információs osztálya Bethlen-tér 2. I. 30. közlése.

VIDÉKI HITÉLET

A XI. községkerület újjalakulása

Vasárnap összeült a XI. községkerület székesfehérvári előjárósága, hogy megválassza az új vezetőséget. Az ülést ünnepi istentisztelet vezette be, amelyen dr. Komlós főrabbi megemlékezett a községkerület mártírhalált halt volt elnökeiről dr. Szegő Miklósról, aki nagy egyéniséggel őrási fejlődést teremtett körületében. Megemlékezett a községkerület két mártírhalált halt rabbijáról, a bölcsesség két pillérének jellemezve őket. Az Örökkévaló üldözését kérte a községkerület vezetőinek munkájára. Karvaly kántor ünnepi szolozsájára fejezte be az istentiszteletet.

A községkerület előjárósága Vámos László fakereskedőt választotta egyhangulag elnöknek dr. Steiner Andor vesztepmi kórházigazgató főorvos, hitközségi elnököt pedig ugyan- csak egyhangulag alelnökké. Vámos elnök székhelyében ismertette azokat a nagy feladatokat, melyek a községkerületre hárulnak a Zsidó Alap szervezésének kiépítésével kapcsolatban. Felkérésre a községkerület kiküldöttjei egyenként ismertették hitköz-

ségek helyzetét és a leg sürgetőbb teendőket a hitélet kiépítésében. Dr. Komlós főrabbi zárószavaiban igért, hogy lelki gondozásban veszi a községkerület minden egyes hitközségét és szörvényét. Ismertette elgondolásait egy zsidó kultúrát terjesztő vándorkönyvtár felállítását illetően.

Az Újpesti Aut. Orth. Izr. Hitközség

1946 évi december hó 26-án megtartott tisztújító közgyűlése a következő új vezetőséget választotta: Fischer Ernő elnök, Grosz József ügyvezető alelnök, Freimann Jenő alelnök, Weingarten Dávid pénztárnok, Weisz Ede ellenőr, Herczeg Gyula gondnok, Kahán Lajos, Klein Farkas, Weinstelek Sándor választmányi tagok, Neulander Dezső titkár.

JAHRZEIT-TÁBLA

Készített adatai elvételre. UNGÁR MÓR, Király-utca 17. Kapu alatt vagy I. emelet 4.

50-ES, INTELLIGENS, jómegjelenésű urhoz FÉRJHEZMENEK, aki bekapcsolódhatna jelentős hirtelési irodalmak. „Egyesült erővel” jellegre a kiadókba.

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete Női Osztályának

1947 március 13-án megtartott kulturdélutánján Gerő Sándor, az „Uj Élet” munkatársa tartott előadást az önantiszemizmusról. Utalt Ottó Weinbergerre, akinek „Nem és jellem” című munkájában az önantiszemizmus minden vádját és érvelését megtagadta. Beszámolt az ismertebb önantiszemizmusról, többek között Walter Celleról, Max Hardénról és Arthur Trebitschról. Vázolta az önantiszemizmust, melynek lényege, szenvedélyes gyűlölete mindenek, ami zsidó, vagy a zsidóságra előnyös. Nem véletlen, hogy ez a betegség Németországban terjedt a legjobban, hogy a legnagyobb kitérési helyek itt voltak. Az önantiszemizmus harcra indult tegnap hiteitvéreik ellen azokat a vádakait hangoztatva, amiket német lapírók-mesterek kiáltottak. Az önantiszemizmus la-gadja a zsidó erőnyekket, s a zsidó valóságot ártóiban meg-hamisítja.

Az elgondolkodtató, hatáson előadást dr. Szemere Saruné méltatta s megállapította, hogy az önantiszemizmus, ami ellen mindannyiunknak küzdeni kell, a kitérő és a kitérni azandé-kozik öngigazolása. A kulturdélután nagy sikert aratott Vas Klára hangversenyekénél mesteri éneke, az előadott operariákat viharos taps kísérté és Veres Lilly zongoraművész zongorajátéka. A Női Osztály legközelebbi kulturdélutánját március 27-én 8 órakor tartja. Andrassy-út 81. sz. alatti klubhelyiségekben. Dr. Róth Ernő hozza a Talmudról s arról, hogy véte- kedik a nőkről a Talmud. Ketlen Dóra szaval, Selin-macher II. Zoltán énekel.

MINDENNEK SZÖNYEG

olcsó árusítás, UNGÁR, Király-utca 14. és Rákóczi-út 42.

KERESÉK, VIDÉKRE keresek, meg- bízható, 40 év körüli MAGANYOS HOLGYET, aki háztartásban segítene, és egyben társalkodónak szerepét is betöltheti. Magányos, kereskedő és vezény, s megtelepítésre készen áll. Szere gondatlan, nyugodt megdhe- tőt biztosított ajándékokat, kép- kettel ellátva, irástani körrel. „Csakánlag” jellegre a kiadókba.

ANGOLUL PERFEKTUL BESZÉLO, lehetőséggel 30-35 évesnél nem idősebb, könnyen keresnek fél vagy egész nap- ra, átlagos kiadás mellett. Dr. Gábor Henckes, VI., Döbrentey-utca 47. II. 2.

NISZEL orth. kóser Étterem Révai-utca 14. Tel. 120-932.

NISZEL PESZACH lakaji és honosi borok rendkívüli olcsó árban

TEXTILIA
BESZERZÉSEK ÉS ELADÁSAI

KÖTSZÖVŐTÁRU NAGYKERESKEDÉS
DUKESZ ÉS PELZER

KÖTÖTTÁRUGYÁR VÁROSI LERAKATA
BUDAPEST, V., JÓZSEF ATTILA-UTCA 25
TELEFON: 181-443

Mai értéket fizetem férfiruháért, szövetért
Andrassy-út 47 (Oktogon, Ábáziá mellett) Eladás nagy választékban

HIREK

Balassa Emil emlékezete a rádióban

Március 20-án, csütörtökön este 48 óra 5 perctől 19 óra 15 percig Balassa Emil-emlékest rendez a budapesti rádió. A Budapest II. hullámhosszon hallható emlékest bevezetőjét és kísérőszöveget Rette Pál írta. Közreműködnek: Sennyei Vera, Verbőczy Ilia, Ajtay Andor, Fekete Pál, Heltai Andor, Kemény László, Kovrig Emil, Miskay József és Somló Sándor Melódia-együttese. Rendező: Kissely Gyula.

Egy kiváló zsidó író, költő és nagyjúró emléket idézi fel március 20-án a budapesti rádió, amikor megszólaltatja a már meghalt Balassa Emil műveit. A magyar közönség körében bizonyára igen sokan emlékeznek még Balassa Emil egy-egy szíves szavára, megkapó novellájára, vagy finom látkészítésű jelenetére. Még többen emlékeznek alighanem azokra a cikkekre, amelyeket a Világ és a Magyar Hírlap vasárnapi számaiban publikált. A régi ismerősök most találkoznak Balassa Emil régi írásaival, amelyeket az új közönség is megismerhet.

A Gettó előtt — Gettó alatt című cikksorozatot következő számunkban folytatjuk.

Hirdetőknek figyelmébe! A március 25-iki nyomdászünetre való tekintettel a lapunk legközelebbi számába hirdetéseket csak március 24. hétfő délig veszünk fel.

A Rádió Izraelita vallásos felőrája. Március 18-án, kedden reggel félnyolc órakor a március 10-ének szomorú emlékére soronkívül izraelita vallásos felőráát közvetített. Beszédet mondott: dr. Frenkel Jenő szegedi főrabbi. Zsoltárt énekelt Karvaly László. A kamarakórus Salomone Rossi középkori zsidó zeneszerző Kaddisimáját adta elő Fraknoi Károly vezetésével. A legközelebbi vallásos felőráa április 1-én, kedden reggel 1/8 órakor lesz, amelyet az Orthodox Országos Iroda rendez.

Felhívás. Az Országos Izraelita Tanítóegyesület elnöksége felhívja a vidéken élő, zsidó iskolában működő tanítókat és zsidó iskolai nyugdíjasokat, hogy saját érdekében címkét haladéktalanul jeltessék a Tanítóegyesület elnökségének, Budapest, VII., Wesselenyi-u. 44. Egyben jeltessék iskolájuk jellegét is (orth. vagy kongr.).

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrássy-ut 81. alatt, a volt

Fészek-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapiokon d. u. 3-6 óráig.

A MAZOT legközelebbi ülése:

Március 24-én, hétfőn délután 6 órakor a Mazot VI. kerületi tagozata taggyűlést tart az Andrássy-ut 81. alatti Klubhelyiségben. Előadó: dr. Pásztor József.

Március 25-én, kedden délután 6 órakor a Mazot V. kerületi tagozata taggyűlést tart Szent István-körút 1. alatt. Előadó: Nagy László József.

Március 26-án, szerdán délután 6 órakor a Mazot VII. B. kerületi tagozata taggyűlést tart Sip-u. 12. alatt. Előadó: dr. Klein Miklós.

Csütörtökön, március 27-én délután 1/6 órakor a Mazot Női Szakosztálya klubdélutánt tart Andrássy-ut 81. alatt.

A Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztálya és a „Goldmark Károly” Zeneiskola március 23-án, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel rendezi a Fűst Sándor-utcai kultúrteremben ezévi második zenei matinéjét.

Händel és a Biblia

címen. A bevezető előadást

dr. Szabolcsi Bence

tartja, a műsor Händel monumentális oratóriumainak (Eszter, Saul, Sámson, Józsva, Jett) legszebb ariáit és együttesített szólaltatja meg Fraknoi Károly kíséretével. A belépés díjtalan.

A Hitközség Központi Alkalmazottainak és Nyugdíjasainak Szociális Bizottsága március 12-i összejövetelén dr. Benedek László, a Zsidókörház igazgató-főorvosa magasszínű előadást tartott. Előadásának tárgya a németek által kirabolt és töltetett Zsidókörház újráépítése volt. Sorra vette a felszabadulás után meginduló munka különböző fázisait, ismertetve mindazokat a nehézségeket, melyekkel meg kellett küzdeniük. Beszámolóját vetített képekkel szemléltette. Végül a kórház kibővítésére vonatkozó tervekről szolt néhány szót. Ezt a végig lebilincselő és szellemes előadást Domonkos Miksa ügyvezető köszönte meg. Karvaly László kántor, a zsidó népdalkincs néhány szép számát művészi interpretálta. A műsor között szerepelt Reich Zoltán osztályvezető kitűnően látta el.

A Szülői Pedagógiai munkaközösségének március 25-én dr. Szemere Samuud tart előadást (Sip-u. 12. II. 33.) „A zsidó leánynevelés kérdései” címmel.

A rádiókészülék előtt c. műkheti cikkünkben szedéshiba következtében tévesen megjelent francia idézet helyesen így hangzik: „c'est le ton qui fait la musique...”

A Szocialista Cionisták (Ishud-Mapáj) Pártja legutóbbi összejövetelén zsúfolt terem előtt igen élénk és nívós ankét zajlott le, amelyen felsorakoztatták a Palesztina ellen általában hangzókatni szokott vádakat. Palesztina kicsisége és földjének terméketlensége miatt nem alkalmas nagyarányú telepítésre. A Palesztinába vándorolt zsidóság az angol imperializmus érdekeit szolgálja. Szűlyos és megoldhatatlan probléma az arab kérdés is és ezzel kapcsolatosan még az a vád is felmerült Palesztina ellen, hogy a zsidó népi élet normalizálásával a zsidóság el fogja veszíteni azt a szellemi felsőbbiséget, amelyet évezredekben át kifejezett. A vádakra Dénes Béla dr. és Berg József dr. főrabbi adták meg a közönség zájós helyeslése mellett a válaszokat. A párt legközelebbi összejövetelén az átmenetileg Magyarországon tartózkodó palesztinai kiküldött Walter Mose tart előadást imár másodszor „Ereci népszokások” címmel (március 24-én d. u. 6 órakor Fűst Sándor-u. 21/b.).

Művészestély. A Pesti Izr. Hitközség Központi Alkalmazottainak Szociális Bizottsága március 23-án délután 6 órai kezdettel a Fűst Sándor-utca 21/b. alatti kultúrteremben szociális alapja javára művészestélyt rendez, melynek műsorán Szilágyi Sándor törvhat. biz. tag, a Szociális Bizottság elnöke, Karvaly László kántor, Kellér Dezső konferanszé, Fekete Pál a Magyar Állami Operaház tagja, Rothfeld Gábor hegedűművész, Kellen Dóra előadóművész és Spiegel Anny operabékesző szerepelnek.

A dr. Dombóváry Géza hajlési asztaltársaság néhány dr. Dombóváry Géza, valamint az asztaltársaság többi mártirjainak és azok hozzátartozóinak tiszteletére március 23-án délelőtt 11 órai kezdettel emlékkünnepélyt tart a Pesti Izr. Hitközség dísztermében.

Dr. Gerard M. Blegner látogatása. Dr. Gerard M. Blegner a Zsidó Világkongresszus svájci executívájának direktora, aki Genfben a Népszövelettség előtt hosszú ideig a zsidóság képviselője volt; a közeli napokban a Zsidó Világkongresszus magyarországi képviselőtársaság vendégeként Budapestre érkezik. Dr. G. M. Blegner részt fog venni a Zsidó Világkongresszus március 30-án tartandó országos értekezletén is.

Házasság. Zucker Amália, Beregszász—Budapest és Heller Lipót, Makó f. hó 23-án, vasárnap 1/4 órakor VIII., Karácsony S.-utca 1. sz. alatti templom udvarán tartják esküvőjüket. (Minden külön értesítés nélkül.)

Exhumálás. A Kiszál-téren a gettó idejében eltemetettek exhumálása március hó 30-án veszi kezdetét. Az exhumált halottak a rákoskeresztúri izr. temetőben a mártírok parcellájába fognak örök nyugalomra helyeztetni. Felvilágosítást nyújt ez ügyben a Pesti Chevra Kadisa titkári hivatala, Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. I. em.

Köszönetnyilvánítás!

Mindazon k. testvéreinknek, akik az Encsi Izr. Ifjúság Állal rendezett purimi esten résztvettek, illetve b. adományokkal a nemec célra való tekintettel, hozzájárulni szívesek voltak, ezúton mondunk hálás köszönetet.

Az Encsi Izr. Ifjúság purimi estjének rendezője.

HUSVÉTRA VÁSÁROLJON BE A 30 ÉVE FENNÁLLÓ

MUNCSIK GYULA (VII. Kazinczy-u. 38) cégnél.

Orth. kóser Sei-Peszach, só, bors, gyömbér, fahéj, babkáv, pótkáv (Beck) stb. Az előjegyzett macesz elvihető.

GYERMEKSZERETŐ, KÖZÉPKORI NŐI KIS CSALÁDOK, Kóser háztartás vezetésére FELVÁZOL. KOLLMANNE, Thudoy-utca 18. Telefon: 135-129

MINDENES FŐZŐNŐT KERESKE. Előzetes díj nélkül 8-24. hétig személyi részére. Jelent: „Jó információval rendelkezik” jelölje a kártyára.

KÖLÖNBEJÁRATU SZOBA magányos nőnél április 1-re kártya. Forgács, Lónyay-utca 18 b. IV. 4

JOB. EGYEDULÁSI, KÖZÉPKORI NŐI háztartásért lakást és némi fizetést káp. Nyugdíjas előzetesen. Rákóczi-ut 24 II. emelet 1.

SIRKÓ LŐWY-NEL BUDÁN

II., Fő-utca 79. Leszállított árák! (Ganz-utcai villamos megállónál)

